

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

7

ANTVORSKOV HØJSKOLES AARSSKRIFT

1941

UDGIVET AF
ANTVORSKOV HØJSKOLES ELEVFORENING
Statens pædagogiske Studiesamling
København

ANTVORSKOV
H Ø J S K O L E S
AARSSKRIFT

1941

Trykt som Manuskript
Udgivet af Antvorskov Højskoles Elevforening

Vort Haab.

VI har et Haab, der ej er bygt
paa høje Tal og store Løgne;
paa Sandheds Grund, den simple, nøgne,
det hviler levende og trygt;
det fødtes under Nederlaget.
det viedes i Vaabenbraget,
det næredes af Danmarks Nød.

Vi sætte ej vor Tillid til
Kanoner eller Bajonetter,
ej heller, hvad vi selv udretter,
og hvad de store Magter vil;
men eet vi ved, der ej skal kues,
om end det haardt og længe trues,
og det er Folkets Odelsret.

Hvem skifted Jordens Lande ud?
Har det ej noget at betyde?
Mon Voldsmænd kan ustraffet bryde
de Grænser, der er sat af Gud?
Er Sprogets Klang og Aandens Mærke
ej Grænsepæle vel saa stærke
som dem af Stene og af Træ?

Jovist — vort Haab er fast og trygt:
lad Tider komme, Tider svinde,
vi slippe det ej nogensinde,
fordi det er paa Sandhed bygt.
Og Haabet er, at Danmarks Lande
til Tungemaalets Skel skal stande
som Grænse for et enigt Nord.

Mads Hansen.

Fred udi Hjertet.

En Juletale.

KAN vi saa i Aar holde Jul, som vi plejer? Kan vi holde Jul med Glæde? Jeg tænker ikke paa, om vi kan købe eller ikke købe alt det, vi plejer at faa. Om der kommer Appelsiner til rimelig Pris og alt det andet, som efter Sæd og Skik hører Julen til. Men jeg tænker paa, om ikke den Byrde, der hviler paa Verden og ogsaa paa vor lille Del af Verden, er for tyngende tung:

Verden delt i vrede Lejre,
hvordan skal vor Jul vi fejre?
haarde Sind og Hjerter kolde,
tør vi Fredens Højtid holde?

Saadan sang Biskop Ludwigs ind mod Jul 1914 ved den forrige Verdenskrigs Begyndelse. Og vi kan jo sige det samme, vi, der oplever, at en ny Verdenskrigs blodige Alvor hjemsøger vor Verdensdel.

Kan vi holde Jul? Ja, i Hjem, hvor der er Børn, maaske bedst, hvor der er Smaa-børn, kan Julen sikkert komme helt som før. Børnene, hvis Verden er Hjemmet og det

alene, som ikke kender noget til den store Verdens Strid, de skal nok opleve Juleglæden. De er da vist ogsaa Himlens Engle nærmere end vi andre og hører lettere deres Sange:

Trindt om saa mangen Vugge jeg saa,
Engle jeg saa sig at svinge
sjungende over de slumrende smaa,
vifte med straalende Vinge.
Somme af dem, der i Vuggerne laa,
smilte, som Sangen de hørte,
somme Smaafingrene rørte,
ret som de kunde Keruberne naa.

Men vi voksne, kan vi holde Jul? Vi, der véd om al den Fattigdom og Nød, som Krigen fører med sig, kan vi holde Jul? Kan vi, der daglig ser, at Verden er delt i vrede Lejre, kan vi holde Jul med Glæde? Kan vi, uden at Ordene gaar fast i Halsen paa os, kan vi synge: „Dejlig er Jorden“? Kan vi synge, som der staar i denne Salme: „Gennem de fagre Riger paa Jorden gaar vi til Paradis med Sang.“? Kan vi synge saaledes, naar vi véd, at Bomber kastes og rammer, at Mennesker lider og bløder, at Verden overtrømler med Rædsler? Vi véd vel, at vort Land dog i nogen Maade ligger i Læ for Stormen. Men alligevel, ogsaa vi mærker Krigens daglige Tryk, mærker det paa særlig Maade. Kan vi med Glæde gaa Julen i Møde og glade fejre Julefesten?

Ja, vi skal jo prøve, om vi kan. Det forholder sig da heller ikke saaledes, at vi gør Vor Herre mest Ære og Glæde ved at jamre og klage. Til Trods for alt det onde om os og i os, vil vi prøve paa at synge Lovsange, naar Julen kommer. Og Mennesker, der var i større Trængsel, end vi er, kan vidne for os, at Lovsange kan lyde selv i største Nød. Tænk paa Paulus og Silas, tænk paa, hvad der fortælles om dem, da de sad fangen i Filippi. Ja, ikke alene var de sat i Fængsel, men forud var de piskede og havde faaet mange Slag, og Fangevogteren havde faaet Ordre til at sætte dem i det sikreste Fængsel, og han lod dem lænke til Blokken. Vi synes ikke, at der var stor Anledning til at synge Lovsange. Men der staar om de to fængslede og hudstrøgne, til Blokken lænkede Fanger: Ved Midnatstide holdt Paulus og Silas Bøn og sang Lovsange, og Fangerne lyttede til dem.

Ogsaa vi vil synge vore Lovsange, vore Julesalmer, naar Julen kommer, naar al Travlhed er forbi og Julelysene tændes, alligevel synge Lovsange og lytte til Englenes Sang: „Fred over Jorden! Menneske, fryd dig, os er en evig Frelser født!“ Trods alt Mørke, trods Krig og Død, vi lever dog i Lyset af Julenattens Stjerne, i Lyset af Solopgangen Paaskemorgen, i Lyset af Pinsedagens Glans. Og naar de travle Dage, Marthadagene, ind mod Jul er forbi, og de skal ikke agtes ringe, som det ofte sker, for ogsaa de er med til at berede Julen, naar de travle Marthadage er forbi, da vil sætte os, som Marie sad, ved Fødderne af Livets Herre og lytte til den evige Sang: „Eder er i Dag en Frelser født. Ære være Gud i det højeste, Fred paa Jorden og i Mennesker en god Vilje.“

Fred paa Jorden! Det vilde være naturligt, om vi i disse Tider hermed tænkte paa Fred mellem Folkene, den kommende Fred, som vi inderligt længes efter. Og det véd vi,

at Gud sidder højt i det høje og følger alt. Han har Medfølelse med alle, der lider, og-saa med dem, der lider under Krigens Gru. Han vil gerne, at der i Mennesker er god Vilje, at Krig kan undgaaes. Men først og fremmest vil han frelse Mennesker, ikke fri os fra Modgang og Krig, men frelse os. Det er hans Gerning. Derfor lod han sin Søn komme til Jord Julenat.

Der er en Legende af Selma Lagerlöf, „Fred paa Jorden“ hedder den. Den blev skrevet under sidste Verdenskrig. Den siger noget om, hvad Gud vil og om Guds Vej til at standse det onde.

Legenden fortæller, at Husets Folk var samlede Juleaften. Husbonden sad for Bordenden og læste i det nye Testamente. Og just som han læser om Hyrdernes Tilbedelse og Englenes Sang, gaar Døren op, og ind træder en Kvinde. Det er Husets Datter. For ti Aar siden blev hun bortført af Røvere. Nu er hun endelig bleven fri. Men hun er næsten ukendelig, udslidt og græmmet af mange Aars Lidelser og Gru.

Paa Vejen fra Røverhulen til sit Hjem har hun strøet Gryn og Korn, at man kan finde Vej til Røvernes Tilholdssted. Og naar Julemorgen kommer, og det er lyst, vil Mændene i hendes Hjem gribe til Vaaben og følge Sporet til Røvernes Hule. Den gifte Søster derhjemme hidser Mændene op til at tage Hævn. Hun ser Testamentet, der ligger paa Bordet. „Du tilsiger Fred, du,“ siger hun til Bogen. „Men du har vel ikke tænkt paa, at noget saadant skulde hænde. Det, der her er sket, det, som de onde Røvere har gjort mod min Søster, vil du da vel ikke lade gaa ustraffet hen? Jeg vil give mit Liv, jeg vil give alt det, der kaldes Lykke, for at min Søster kan blive hævnnet. Nu stiller jeg dig bort, for nu er der andre Budskab end dine, som jeg i Aften vil lytte til. Nu gælder det Hævn og ikke Fred.“ Og hun sætter Testamentet op paa dets sædvanlige Plads paa Skabet.

Alt er da rede til Hævn. Mændene kan drage af Sted, stærkt bevæbnede, for at hævne.

Da hører Søsteren en sagte Lyd udefra. Det er som en stille Dalen af Sommerfuglevinger. Hun skynder sig hen til Døren og aabner den. Da ser hun, at det sner. Sagte og stille falder de fine Fnug. De første den Vinter. Og just Juleaften kom Sneen. „Er det Svaret til mig?“ spørger hun. For nu forstaar hun jo, at Hævn ikke er mulig. Naar Morgendagen kommer, og Mændene skal drage af Sted, vil alle Spor være dækkede. Hun er skuffet, og igen tager hun Testamentet ned og begynder at blade i det: „Ikke engang dette vilde du tillade, ikke engang dette,“ siger hun.

Vi synes vist alle, at hun har Ret, Hævnens Ret. Men Gud siger Nej. Han vil hjælpe Mennesker til at komme bort fra det onde, til en god Vilje, at Freden ad den Vej kan komme. Saaledes er han Fredsfyrste. Men først og sidst vil han frelse Mennesker fra Synd og Død, give Mennesker Fred i Hjertet. Saaledes er han især Fredsfyrste.

Og det er denne Frelsens Gud, denne vor Fredsfyrste, vi vil lovsynge, naar Julen kommer. Gud har ikke sagt os, at vi skal leve uden Modgang og Krig, men han har sendt os sin Søn til Frelse, at vi kan faa Livets Krone. Saa vil vi da, naar Julen kommer, ja, hver Dag, bede om, at Freden maa komme, at Gud vil hjælpe Mennesker til en god Vilje, at Strid og Krig maa ophøre, men vi vil mest af alt takke ham for og lovsynge ham for, at han har villet skænke os Hjertets Fred, den Fred og Frelse, som

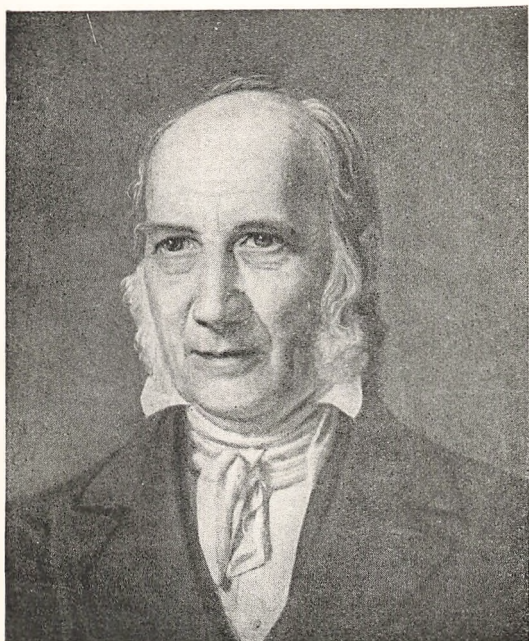
Julen bærer godt Budskab til os om. I den Fred og Frelse er alt os skænket, mod den blegner alt, hvad Verden kan give os.

Saa vil vi igen, naar Julen kommer, lytte til Klokkerne, der kimer før Dag i det dunkle, igen se Stjernerne, der tindrer, som Englenes Øjne kan funkle, saa vil vi igen lytte til Budskabet om den Hjertets Fred, der kom til Jord, Himmels Fred i Guds Ord, saa vil vi igen synge om Julen, der er kommen med Solhverv for Hjerterne bange, takke for Glædskabens Bud, takke for Gudsbarnt født os til Frelse. Og igen vil vi sige den gamle Salmes Bøn:

Fred udi Kirken, vi af dig begære,
Fred udi Landet, du os og beskære,
Fred udi Hjertet, du for alting give,
hos os du blive.

Fred i Hjertet. Det er det glade Budskab, Julen bringer. Og saa kan vi sagtens holde Jul med Glæde — trods alt.

FRED. NØRGAARD.

Hvad har Grundtvig at sige det danske Folk om Menneskelivet?

DETTE Spørgsmaal er stillet atter og atter i det sidste Aars Tid, fordi vi ud over Landet, blandt høje og lave, i By og paa Land, spørger om Vejledning, ikke af tom Nysgerighed, men fordi vi, folkeligt og menneskeligt, har en Fornemmelse af at være i Mørke, ganske simpelt ikke aner, hvor Vejen gaar. Vi er i en haard Tid og gaar haardere Tider i Møde, det er det eneste, vi véd. Og paa den Rejsefærd gælder

det om at være godt og solidt udrustet, have god Rejsekost med, der kan nære og styrke, noget, der kan vare, ikke bare en let Stemningsrus eller et sentimentalt Nydelseshus, men noget, der kan give Marv i Knoglerne, ranke Ryggen og give Mod.

Det er Danmark, det gælder! Ikke vor egen lille private Menage, men det Land, „hvor vi har Rod, hvorfra min Verden gaar.“ Hvordan bliver vi gode Sønner og Døtre af Moder Danmark, trofaste og modige? Hvordan skal vi leve vort danske Menneskeliv, saa det bevares og ikke gaar til Grunde? Det er det Spørgsmaal, der maa brænde i os, om ikke før saa efter den 9. April. — Hvad den Dag kommer til at betyde i Danmarks Historie og det danske Folks Liv, er det for tidligt at tale om, men eet er sikkert: Den Dag bør have kaldt en Ansvarsbevidsthed frem hos hver alvorlig dansk Mand og Kvinde: Jeg lever ikke bare for mig selv, mit Liv har ikke alene Betydning for mig selv; jeg er en Del af mit Folk og har Medansvar for det.

Men hvorfor er det saadan? Og hvad skal vi da gøre? Saadan spørger vi. — Og saa har vi da sunget sammen i den forløbne Tid og hørt Taler og læst Artikler, og alle Vegne fra har vi mødt Grundtvigs Navn. Hans Sange blev nogle af de mest sunge: „Langt højere Bjerger“, „Moders Navn er en himmelsk Lyd“, „Fædreland ved den bølgende Strand“. Ordene, som vi jo egentlig kendte saa godt, de fleste af os da, fik nyt og dybere Indhold for os, for nu forstod vi — med 9. April i Tankerne —, hvad Baggrunden var: En brændende Kærlighed til noget, der kunde mistes. — Der blev i Taler peget paa hans Højskoletanke som en Gave, vi netop nu vilde komme til at skønne paa. Og der blev peget paa hans Syn paa Menneskeliv og Folkeliv og Menighed, for mange

dunkelt og uforstaaeligt, men saadan at man anede, at der var en Sundhedskilde at drikke af til Lægedom og Styrke baade for den enkelte og Folket.

Med Tro paa sit Folk han lydt har kaldt,
end runger saa vidt hans Stemme,
slig Tro, der endog de mindste gjaldt,
knap før man kendte herhjemme.
Hans Haab for Danmark har staaet for Skud,
det fulgte ham hjem, saa give Gud
de Danske det ej maa beskæmme.

En Vækker han var, som ingen før
i Svaghedstider trange,
han banked saa fast paa Hjertedør
med store Syner og Sange;
hans Sang og Syner er Folkets Arv,
de rejse dets Mod, de styrke dets Marv,
de lyse for Slægterne mange.

„I Svaghedstider trange“, ja det passer ogsaa nu. Saa lad ham da igen blive den store Vækker, der rejser vort Mod og styrker vor Marv ved sin Forkyndelse af Menneskelivets Storhed og Rigdom.

Netop nu trænger vi til det, trænger hele Menneskeheden til det som aldrig før, fordi vi ser, hvordan Mennesket mere og mere reduceres til en Brik, der kan flyttes rundt med og behandles som et Stykke Træ. Propagandaens Maskine maler Mennesket og Menneskemener ud til et aandsforladt Kunstprodukt, de og de Midler, de og de Løgne skal der til for at faa Mennesker til at mene saadan og saadan. Militarismens vældige Maskine gaar sin forfærdelige Gang, tromlende Menneskeliv og Menneskekunst i Kvas under sig. Terrorens frygtelige Maskine truer med at knuse de sidste Rester af Mennesket og Menneskelykke. Tvang, Undertrykkelse og Had er de ydre Spor af vor Tids Menneskenedværdigelse.

Midt imod alt det siger Grundtvig:

Mennesket er i Guds Billede skabt
med levende Ord paa sin Tunge,
og derfor kan han mellem Træer og Dyr
med Guderne tale og sjunge.

Menneskebørn i den grønne Lund,
hvor Fugle i Bøgene sjunge!
I skønne derpaa, det er Guderne ligt
at tale med Mennesketunge!

Andetsted (i Nordens Mythologi) hedder det: „Mennesket er ingen Abekat, bestemt til først at efterabe andre Dyr og siden sig selv til Verdens Ende; men han er en mageløs, underfuld Skabning, i hvem guddommelige Kræfter skal kundgøre, udvikle og klare sig gennem tusinde Slægter som et guddommeligt Eksperiment, der viser, hvorledes Aand og Støv kan gennembrænge hinanden og forklares i en fælles guddommelig Bevidsthed.“

Menneskets Bestemmelse: at være Bolig for Aanden, det er i Sandhed et Adelsbrev, der ikke har sin Lige. Et langt Liv kæmpede Grundtvig, aldrig træt, for at hævde dette Adelspatent og slaa det fast — ikke for nogle faa Aandslivets Helte, ikke for en lille Klike af „dannede“, men for alle, selv den mindste af de smaa.

Det er vor Bestemmelse at være Bolig for Aanden. Det er det største Eksperiment i Verden. Det er det underfulde, at ved aandsbaarne Ord forplantes Menneskeaaand og Folkeaaand fra Sjæl til Sjæl, fra Hjerter til Hjerter — lige stort og ubegribeligt for os alle, enten vi som Kristne tror, at denne Aand er en Guds Engel, der henter sin Kraft fra ham, eller vi tror, at det er en fra Mennesket selv kommende, uforklarlig Kraft.

Menneskeaaanden, det er et Ord,
som ingen af os kan udgrunde,
Menneskelivet dog er dens Værk
med Ordet i Menneskemunde.

Ja, det sande Menneskeliv er Aandens Værk. Kun Menneskeaaanden kan gøre vort Liv til et sandt Menneskeliv. Dens Gerning er det, vi aner og oplever, naar vort Hjerte røres, naar et Ord, som kom fra Hjertet, ogsaa naar ind til et Hjerte og skaber et Fællesskab, som det kan ske „mellem os som Medmennesker i det hele, og som Folkefærd, Ægtefæller, Forældre og Børn, Søskende og gode Venner og Veninder.“

Vor Opgave er det at give Menneskeaaanden gode Vækstmuligheder, baade i vort eget Hjerte, i vort Samkvem med andre Mennesker og i vort Folk. Derfor maa vi bekæmpe den Menneskeforagt, der vil reducere Mennesket til en Brik. Kunde vi bare glimtvis komme til at se med Vorherres Øjne paa Mennesker, vilde Menneskeforagten forsvinde.

Muldjord i Bryst ser den Høje med Lyst:
der kan Solstraalen bo,
der kan Himmelbyg gro;
han, som hører, naar Muldjorden sukker —

Først og fremmest skal vi sørge for Vækstbetingelser i Hjemmet, at ikke allerede Barnesindet skal blive forkrøblet og indtørret. Hvor skulde der være bedre Muligheder end der, hvor Kærligheden mellem Far og Mor og mellem dem og Børnene holder Vandene aabne, saa der stadig kan være Modtagelighed og Friskhed.

Det gælder ogsaa Skolen. Saavist som den gode Lærer kan samarbejde med det gode Hjem i at holde Barnehjertet varmt og levende, saadan kan ogsaa den daarlige Skole med kedsommeligt Terperi og det, Grundtvig kalder „tør Drengvidenskabelig-

hed“, stoppe alle Sind og Sanser til hos Barnet eller den unge. Det havde Grundtvig jo selv oplevet altsammen. Han vidste, hvem han skulde sige Tak for Barndomstidens Lys og Varme: sin Mor, der lærte ham at læse og samtidig gav ham Kærlighed til Historien.

O det var et Aftensæde,
som vi glemmer ej paa Jord,
dér din Pusling sad med Glæde
ved det vakre lille Bord,
læste om de gamle Dage,
rent og klart med højen Røst,
fulgte gennem Kirkens Sage
Frelseren med Liv og Lyst!

Og hans gamle Far kom fra sin Stue og

„gav Besked om, hvad vi gemte,
til han kom, forstandig, blid —
o, hvad var vi, hvis vi glemte
slig en hellig Barndomstid. —

Men Grundtvig vidste ogsaa af egen Erfaring, hvorledes Skolen kunde faa Barne-sindet til at fortørre og visne, saa Ungdomstiden, i Stedet for at blive den frugtbarreste Grotid for Menneskelivet, blev som en solsvedet Mark, hvor man spiller Bold med Værdierne eller synker ned i sløv Ligegyldighed. „Det er Ungdommens Trang at sværme,“ siger Grundtvig, „men hvor den ikke sværmer for det høje, for de store Idealer og for ædel, kraftig Virksomhed, dér sværmer den kun des mere for det lave: for alskens Fjas, for Tidsfordriv og Nydelser, som sløver Aanden, fordærver Hjertet, spilder Kræfterne og efterlader en inderlig Tomhed, der, hvor den føles, er Livets største Plage, og hvor den ikke føles, frembringer dyrisk Ligegyldighed for alt menneskeligt, alt stort og skønt og ædelt.“

Det er det, Kaj Munk skildrer i „Egelykke“, hvordan Grundtvig, tør som en Stokfisk, kommer til Langeland som Huslærer, og hvordan han saa dér faar det, man har kaldt hans poetiske Opvækkelse. Lad være, at Kaj Munk maaske lægger for megen Vægt paa den ulykkelige Kærlighed til Constance Leth. Den var med ogsaa. Mindst lige saa megen Vægt skal der nok lægges paa, at Fædrelandets dybe Ydmygelse 1807 rusker ham op af Sløvheden og vækker Ansvarsfølelsen hos ham, kalder paa de slumrende Kræfter. — Han oplever, at Menneskelivet ikke er et fladt Sletteland, nemt at overskue og færdes paa, men at det er langt større, vældigere, skønnere og farligere, at det er et Bjergland med herlige solbeskinnede Tinder med den vældige Himmel over, men ogsaa med dybe Afgrunde, som Vandstrømme brusende styrter ned i, truende med at rive alt med sig. Et Bjergland, det er forbundet med den største Fare at færdes i. Døden lurar paa os. Livet bliver for det Menneske, der vaagner op til Forstaaelse af, hvad Livet egentlig er, en Kamp for at naa op mod Tinderne og holde sig klar af Afgrundene.

Det oplevede Grundtvig. Og fra da af øvede Menneskeaaanden sin Gerning i ham, den, der i hans Barndom havde rørt ved hans Hjerte. Nu havde den vækket ham af Dvale og lod ham ikke i Fred. Nu maatte han tjene den af al sin Magt og Evne, gaa dens Ærinde ud i Folket for ogsaa at vække det af Dvale.

Det er nemlig saadan, at naar Menneskeaaanden vækker os, binder den os til vort Folk. Den Ansvarsfølelse, vi da føler for vort eget Liv som Guds betroede Gave, den gælder ogsaa vort Folk, det, der ved sit Sprog og ved sin Historie giver Menneskeaaanden Mæle og noget at tale om. Det er gennem Modersmaalet, at Menneskeaaanden taler til os, det er i vort Sind, saadan som det gennem vore Omgivelser og Samliv med Mennesker er blevet formet, at den gør sin Gerning. Derfor er det at blive Menneske i fuld Forstand ensbetydende med at blive sig bevidst som Dansk. Menneskeaaanden lærer os ikke blot, at Gud har givet os Menneskelivet, men ogsaa, at det er et *dansk* Menneskeliv, han har givet os. Og som det er med Menneskelivet, er det med Folkelivet: Kærligheden vækkes og næres ved Angsten for at miste det! —

Det blev da Grundtvigs Gerning at vække sit Folk til Bevidsthed om, hvad det er at være Menneske, til Bevidsthed om, hvad det er at være dansk Menneske, med det Ansvar, det giver, og med den Rigdom, det bærer i sig.

Denne Vækkelse sker ved Oplysning, ikke den tørre, skematiske, saakaldte objektive, men Oplysning, der varmet af Kærlighedens Glød tænder Ild fra Hjerte til Hjerte. Det blev hans Tanke, hans store Opfindelse, at samle dansk Ungdom paa en Skole og give denne Oplysning, saa at Vejen kunde blive banet for Menneskeaaandens Gerning i de unges Hjerter, sprænge den snævre Horisont, føre dem op fra Slettelandet til Bjerglandet og derved kalde frem som en indre Bekendelse: *Du Menneske, skabt i Guds Billed!* Det er det, vi holder Højskole for.

Det var Grundtvigs usvigelige Tro, at er først Sindet grebet, og Hjertet rørt, saa gør Menneskeaaanden sin Gerning i os, paa forskellig Maade for hver af os. Derfor kan Oplysningsarbejdet bruge alt det, der kan fylde de unges Sind. —

Oplysning være skal vor Lyst,
er det saa kun om Sivet,
men først og sidst med Folkerøst
Oplysningen om Livet!

Den bedste Oplysning om Livet faar vi naturligvis i Historien og Digtningen, hvor vi ser, hvordan Menneskeaaanden har levet og virket i de henfarne Tider og Slægter, hvordan Aandens Stormænd har stillet sig i dens Tjeneste, manende os til Efterfølgelse med deres Eksempel:

Saa lad derpaa os Syn da fæste,
hvad ædle kaldte Livets Lyst,
ja lad os kæmpe med de bedste
og vove kækt mod Død en Dyst. —

Vi skal ikke i geskæftig Ængstelse for, hvor det mon dog ender, at det dog endelig resulterer hos de unge i de eller de Anskuelser og Meninger, holde Moraltaler og Præ-

dikener for dem. Vi skal slet og ret vinde dem for Livet, „det ædle, virksomme Menneskeliv, lige ædelt i enhver udvortes Stilling“. En saadan Tyrkertro, vil nogen sige, havde Grundtvig til Menneskeaaanden. Den skal nok gøre sin Gerning!

Kun Spiren frisk og grøn i tidlig Vaar
og Blomsterfloret i den varme Sommer,
da Modenhed i Møde Planten gaar
og fryder med sin Frugt, naar Høsten kommer —

eller i en anden Sang:

Som Urter blomstre og Kornet gror
i varme Dage og lyse Nætter,
saa Livsoplysning i høje Nord
vor Ungdom Blomster og Frugt forjætter.

Men for at det kan gaa saadan, er der een uomgængelig Betingelse: *Der maa være Frihed!* For vi Mennesker er forskellige af Indre som af Ydre, vore Kaar og Vilkaar er forskellige. Skal vi lære Livet at kende i al dets Storhed og ret føle Gaven og Ansaret, saa maa vi ikke føres i Snor med Bind for Øjnene. Ingen Ensretning!

Ja, I Sønner af Kæmpeæt!
Lad os forstaa vor Fordel ret:
Slagne vi er over hver sin Læst,
Frihed er, hvad os tjener bedst!

Selvfølgelig ikke tøjlesløs Frihed for alle ydre ødelæggende Kræfter, men

Frihed for alt, hvad der stammer fra Aand,
som ikke ændres, men arges ved Baand.

I alt det, der særpræger os som Mennesker: at tænke, tale, tro — dér skal der herske fuld Frihed for alle de Meninger og al den Tro, der ikke stemmer med vor, for kun da er Kampen lige, kun da kan Menneskeaaanden sejre fuldt og helt.

Men dette er da — vil nogen sige — den forfærdeligste Overtro paa Menneskelivet. I den argeste Strid med *Kristendommens* Syn paa Menneskelivet. Nej, for Grundtvig havde ikke blot en poetisk Opvækkelse, hvor han saa, at Livet ikke var et Sletteland, men et Bjergland. Han havde ogsaa faa Aar efter en kristelig Opvækkelse, hvor han

forstod indtil Marven af sin Sjæl, at dette Bjergland med dets herlige Tinder og dets forfærdelige Afgrunde er vi Mennesker ikke i Stand til at færdes i ved egne Kræfter. Overladt til os selv, er Afgrunden os vis. Naar vi end, baaret paa Menneskeaaandens Vinger, op til de straalende Tinder, saa er det dog kun Øjeblikke, saa er det dog kun Skyggerne, vi ser, ikke Evighedens Land, vi naar til. Des dybere føler vi Egenkærlighedens, Ondskabens Lænker helt ind i vort Væsens Rod. Ja, skal vort Menneskeliv blive det, Gud havde tænkt, det, vi i klare Øjeblikke aner, saa har vi en Frelser behov. Vi kan ikke selv!

Du Jordklump, du Synder!
 Hvad tænker du paa?
 Hvad Kødet begynder,
 maa Aanden forsmaa!
 Du Gud vil undvære,
 til du er ham lig,
 nej, giv ham din Ære,
 saa hjælper han dig!
 Fra Døden til Livet
 kun een det blev givet
 paa Vinger at hæve sig selv!

Da er det, *Helligaanden* kan gøre sin Gerning helt med et Menneske, men heller ikke før. Det er det, der er Meningen med Grundtvigs omstridte Ord: Menneske først og Kristen saa! — De, der i Hjem og i Vennekreds, i Arbejdet for andre, saa man glemmer sig selv, i Kærlighed til sit Land og sit Folk har fundet ind til et Fællesskab saa rigt, at de Gang paa Gang trods al Skrøbelighed følte, at „Sjælen af By over Stjernerne fo'r“, ja, de oplevede en Glæde saa stor, at de inderligt maatte ønske den evig og bede som Faust: „O, bliv endnu, du skønne Stund!“ De saa betaget, at „blaalig sig hæved bag buldrende Strand — de levendes Land!“ men saa ogsaa med Dødsens Gru deres egen Afmagt, ude af Stand, som vi er til at naa det Land, og saa med Fortvivlelse, hvorledes vi ødelægger Livet for hinanden, saa selv de svage Glimt af Evighedslivet, det Menneskeliv, Gud har tiltænkt os, slukkes.

Saa gik de da hen i Guds Menighed og bad der til Guds Helligaand:

Trøster over alt, som truer,
 alt, hvorfor vort Hjerte gruer,
 Trøster over alle Tab!
 Skænk os, skønt vi bo paa Sletten,
 i det høje Indfødsretten,
 i Guds Rige Borgerskab,
 saa i alt for onde Dage
 glade vi herfra maa drage
 did, hvor der er evig Fred!

Saa vidt spændte Grundtvigs Tanker om Menneskelivet, at han, med fuld Klarhed over Støvets Kaar, over de onde Kræfters forfærdelige Magt i vort Hjerte og i vor Verden, dog tør tro paa Menneskelivet som en Gave fra Gud og tro paa, at dette Liv — trods alt — kan blive „et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord“. —

Et saadant Liv jeg ønsked' al min Æt
og pønsed' paa med Flid at forberede,
og naar min Sjæl blev af sin Grublen træt,
den hviled' sig ved Fadervor at bede.
Da følte jeg den Trøst af Sandheds Aand,
at Lykken svæver over Urtegaarden,
naar Støvet lægges i sin Skabers Haand,
og alting ventes i Naturens Orden.

ERIK B. NISSEN.

Den første grundtvigske Præst. *(Et Hundredaarsminde.)*

NAAR Grundtvigs kirkelige og folkelige Tanker og Idéer fik den Udbredelse, som Tilfældet var, og naar de hurtigt slog dybe og varige Rødder, er en af Aarsagerne hertil de gode danske Mænd rundt om i Landet, der forstod Grundtvig og, som en Slags Disciple, gik ud for at virke med ham og for ham. En af de betydeligste blandt disse var hans nære Ven — og en Tid Medsvoger —

Peter Rørdam, „Bondepræsten fra Mern“.

Peter Rørdam blev født 1806 i Serup Præstegaard i Midtjylland, men opvoksede i Ondløse Præstegaard ved Holbæk. Han blev Student fra Roskilde 1823 og theologisk Kandidat 1829. Nogen særlig Lyst til Præstegerningen havde han oprindelig ikke, og han siger, at det udelukkende var for at glæde Faderen, at han blev Theolog. Det var Lærergerningen, der interesserede ham; og der er næppe Tvivl om, at havde han levet et Hundred Aar senere, var han blevet Højskolelærer. Nu virkede han en Aarrække som Lærer i Religion og Historie ved forskellige københavnske Skoler, navnlig ved Kronprinsesse (senere Dronning) Karoline Amalies frie Asylskole. I den Tid kom han i personligt Venskabsforhold til Grundtvig og ligeledes til den interesserede Kronprinsesse; begge disse Venskaber varede Livet ud. Skuffelse over ikke at have Udsigt til en eftertragtet overordnet Stilling ved Skolevæsenet fik ham til at søge Præsteembede; og den 10. Juli 1841 kaldedes han til Sognepræst i Mern, Syd for Præstø. Først sent paa Efteraaret flyttede han ind i Mern Præstegaard og begyndte sin Gerning som Landsbypræst. Det er altsaa netop i denne Tid hundrede Aar siden. Og der er Grund til at mindes dette Jubilæum; thi det viste sig, at Rørdam nu var kommet saa meget paa sin rette Hylde, at han kom til at betyde mere end ret mange andre Præster. Man har udtalt, at han her i Mern lavede Forsøgsmark for Grundtvig, og det turde ikke være helt galt sagt; det er næppe heller nogen Overdrivelse at betegne ham som Danmarks første grundtvigske Præst.

Kirkeligt som folkeligt var han fuldt ud Grundtvigs Mand uden derfor i mindste Maade at savne Præg af Selvstændighed.

Mern Sogn var hverken værre eller bedre end de fleste andre Sogne; der var jævn god Kirkegang, men om noget aandeligt Røre var der næppe Tale. Det kom med Rørdam.

Han havde fundet sit faste kristne Stade i „Ordet af Herrens egen Mund“ og lod dette præge sin Forkyndelse, men tillige forstod han i et og alt at gøre Gudstjenesten lys og levende. Hans Prædiken var varm og hjertelig, jævn og forstaaelig. Ingen Steder var der heller en Salmesang som i Mern Kirke. Han lærte Menigheden Grundtvigs nye og friske Salmer. Linie for Linie fremsagde han dem fra Prædikestolen, hvorefter Me-

nigheden gentog dem; bagefter lærtes Melodien paa lignende Maade. Flere af disse Salmer var iøvrigt skrevet paa gammelkendte Toner, og ikke saa faa direkte efter Bestilling af Rørdam; det gælder saaledes Høstsalmen „Nu falmer Skoven trindt om Land“, som for første Gang blev sunget ved Høstgudstjenesten i Mern Kirke 1844. (I Højskole-sangbogen staar, at den er skrevet til Majhølle Menighed. Det er den maaske ogsaa, men i hvert Fald er den skrevet, efter nærmere opgivne Ønsker af P. R., til Mern Kirke først!). Om hans Maade at prædike paa fortæller afdøde Redaktør Henrik Cavling, der ikke kunde lide Rørdam, bl. a. følgende: „Han præker ikke, han snakker, han siger Du til Tilhørerne og anvender de smaa Ord fra Talesproget „Ikke sandt“, „ser Du“ o. l. — og han henvender sig ofte direkte til den enkelte. — Tilhørerne giver sig deres Følelser i Vold. — Stærkest virkede han, naar han skildrede Syndens Gru. Saa talte han i stigende Bevægelse, til han blev askegraa i Ansigtet, til hvide Skumstriber stod ham ud af Munden, og stride Strømme af Taarer styrtede ned over hans Kinder. Men en Følelse af Tryghed bredte sig gennem Rækkerne. Sammenspillet mellem Synd og Naade faldt Rørdam helt naturligt. Han dømte aldrig Mennesker i Kirken.“

Denne Skildring stammer fra Rørdams ældre Aar, og den er muligvis lidt overdrevet, i hvert Fald naar vi ser paa Mernperioden; men i det store og hele stemmer den med andre Vidnesbyrd. Da han engang havde talt om Sladderkællinger, pegede han paa Skovrider Bang, der sad lige under Prædikestolen, idet han sagde: „Det kender De og jeg noget til, Skovrider.“ Den Slags gjorde naturligvis hans Prædiken aktuel, men hverken dette eller hans voldsomme Given sig hen i Prædiken synes i mindste Maade at have virket søgt eller unaturligt, blot levende og noget ejendommeligt. En ung Pige sagde, at hun aldrig havde moret sig saa godt, som da hun første Gang hørte Rørdam prædike. Nu er Udtrykket mere rimeligvis noget misvisende, men sandt er det, at for mange Mennesker var det en stor Nydelse og rent menneskelig Opmuntring at overvære Rørdams Prædiken. Da man engang halvvejs bebrejdede gjorde ham opmærksom paa dette, svarede han blot: „Det er da bedre, at Folk morer sig, end at de sidder og sover i Kirken.“ Søndag efter Søndag i de 15 Aar, han var i Mern, var hans Kirke stuvende fuld; mange kom langvejs fra for at være med til Gudstjenesten dér. De kom ikke for at se „Giraffen“, men fordi det var dem en Oplevelse at være med.

For sine Konfirmander kom han til at betyde overordentligt meget, og mange af dem har som gamle udtrykt deres Taknemlighed over, hvad Rørdam gav dem under deres Konfirmationsforberedelse. Og han slap dem ikke med Konfirmationsdagen, men fulgte og vejledede dem ogsaa senere i Livet. En af hans kvindelige Konfirmander har saaledes fortalt, at Præsten et Par Aar efter Konfirmationen opsøgte hende og talte med hende i Anledning af Modgang, hun var ude for, og han sagde da bl. a., at naar hun var meget ked af noget, skulde hun finde en stille Krog, og der bede til hendes Far i Himlen og saa græde rigtigt ud; saa vilde det hjælpe.

Men Rørdam var at finde mange andre Steder end i Kirken og Konfirmandstuen. Saaledes besøgte han, som den interesserede Skolemand han var, tit den gamle Rytter-skole, og han bad da gerne om at maatte tage en Time med Børnene. Saa fortalte han Gude- og Heltesagn, saa Tilhørerne aldrig glemte det igen. Han var en mesterlig Fortæller, og han vidste, hvordan en Flok Landsbybørn skal tiltales. Man kan vist ikke have

Lov at hefte et Ord som Psykolog paa ham, men vist er det, at han ved altid at være sig selv evnede at tale med alle, store og smaa, høje og lave; derfor lykkedes det folkelige Arbejde for ham. Elsket blev han maaske just ikke, dertil var han for naturlig og for ilter, men han var agtet og afholdt. Uden at blive nogen Sognekonge eller officiel Folkefører var han Drivkraften i hele Sognets folkelige Liv, det Liv netop han fik vakt paa denne Egn.

Vinteren igennem samlede han Sognets unge til Aftenhøjskole et Par Gange om Ugen, og i Sognets Yderkant, den lille By Sandvig, samlede han de fleste af Bønderne regelmæssigt til en Slags Studiekreds, der vel begyndte som Bibelskole, men gik over til ogsaa at dreje sig om nationale og andre danske Emner.

Han var den levende Kraft i Egnens Præstekonventer, og han var en virksom Deltager af Danske Samfund for Næstvedegnen; senere oprettede han et saadant for Præstøkredsen.

I 1843 begyndte han Afholdelse af Folkemøder. De skulde afholdes aarligt den 28. Maj, skiftevis i Mern Hestehave og i Hollænderskoven ved Præstø, som Regel blev de gennemført, oprindeligt som Mindefester for Indførelse af Stænderforsamlingerne, senere fortsattes de i Grundlovsfester, der iøvrigt først er ophørt, i den direkte Fortsættelse af Rørdams Møder, for godt en halv Snes Aar siden. Til det første af disse Møder sendte Grundtvig den indtil da utrykte Sang „Velkommen i den grønne Lund“. Iøvrigt bebrejdede Grundtvig Rørdam, at han ikke allerede den første Sommer, han var i Mern, havde ladet afholde et saadant Møde; og paa Rørdams Undskyldning med, at han ikke var sikker paa, at han havde haft noget at sige ved en saadan Lejlighed, svarer Grundtvig med de typisk grundtvigske Linier: „Hovedsagen er, at de Bønder, som vilde, fik en glad Sommerdag i dansk frisk Luft med gamle og nye Toner, som smelter sammen, og kan De hjælpe Folket til at synge, skal De aldrig gruble over, om De for Resten har noget at sige ved en saadan Lejlighed; thi De er jo ikke forpligtet til at sige noget, naar det ikke vil falde sig, og at Folk godt kan more sig uden en Prædiken med Solskin, Sang og Dans, det kender De jo Sjællandsfarerne godt nok til at vide.“

Peter Rørdam var naturligvis ogsaa stærkt interesseret i den fremspirende Højskole-tanke. Med spændt Opmærksomhed fulgte han Grundtvigs Plan om Højskolen i Sorø; og det samme gælder andre Forsøg i lignende Retning, f. Eks. Rs. Sørensens og Stephensens Virke for en Bondehøjskole i Hindholm. To Gange besøgte han Højskolen, der 1844 blev oprettet i Rødding, og han var fuld af Begejstring over, hvad han der hørte og saa. I et Brev herom fra Sommeren 1852 fortæller han angaaende Timeplanen saaledes: „Fra 8 til 9 hørte jeg først Sang med Rode, og det var, som om det var Holger Danske selv, der sang for mig. Fra 9 til 10 hørte jeg om Øen Sylt, hvor Læreren og Eleverne havde været sidste Uge; de forskellige Jordarter og Planter, de havde fundet, blev forklaret og ordnet af Schiøtz. Fra 10 til 11 om Dræning af Thomsen. Fra 11 til 12 om Digterne. Han talte om Grundtvig og forelæste hans Digte om Ygdrasil, om Willemoes og Ole Wind.“

Ogsaa Kristen Kolds Højskole aflagde Rørdam et Besøg; men det faldt dog ikke saa heldigt ud. Kold vilde ikke holde Foredrag den Dag, da han paastod, Aanden ikke var over ham, og da Rørdam dertil bemærkede, om ikke Kold vilde finde det underligt,

om han var rejst til Lyngby (hvor Rørdam dengang var) for at høre ham, og han saa ikke vilde holde nogen Prædiken, saa svarede Kold brutalt, at det aldrig kunde falde ham ind at rejse nogen Steder hen for at høre Rørdam. Ikke destomindre bevarede Rørdam i en Aarrække en dyb Respekt for Kolds Arbejde; men senere tog han Afstand fra de koldske Friskolelærere, som — efter hans Opfattelse — regnede sig for bedre end de statsansatte Præster. Det var Rørdams absolutte Syn, at Friheden nok skulde være til Stede, men dog ikke saaledes, at den paa nogen Maade kom paa tværs af Stat og anden Øvrighed.

Rørdam var derfor heller ikke særlig begejstret for Tanken om det Folkestyre, det nu trak op til. Det var Grundtvig oprindeligt heller ikke; senere blev han som bekendt en af Folkefrihedens stærkeste Forkæmpere, ogsaa paa det politiske Omraade. Det blev Rørdam aldrig; han var hele Tiden Modstander af de politiske Partier, men samtidig bestandig en meget stærk Talsmand for, at Grundtvig (der selv stod uden for Partierne) skulde have Sæde i Rigsdagen. Ved det første Valg til den grundlovgivende Forsamling, i Efteraaret 1848, arbejdede Rørdam for Grundtvigs Opstilling i Præstøkredsen, som Rørdam tilhørte. Det blev dog ikke til noget, idet Grundtvig foretrak at stille sig andesteds, hvor han imidlertid ikke blev valgt. I Præstøkredsen opstillede de national-liberale den theologiske Professor H. N. Clausen, og Bondevennerne en Mand fra Rørdams Menighed, Væver Hans Hansen, Mern. Rørdam satte ret stor Pris paa den sidste, men fandt dog, at det var urimeligt at vælge ham ind i Kongens Raad; han modarbejdede dog ingenlunde direkte dennes Kandidatur før 2 Dage før Valget, da der spredtes et ondsindet Rygte i Kredsen om, at Væveren havde været arresteret, sigtet for Tyveri. Da tog Rørdam skarpt Afstand fra hans Valg. Selve Valgdagen var den 5. Oktober, og Valget, der foregik paa Præstø Torv, blev ledet af Rørdam, som opfordrede Vælgerne til at stemme paa „en Ærens Mand“. Men Vælgerne fulgte ikke denne Henstilling, idet over $\frac{2}{3}$ stemte paa Væveren. Da blev Rørdam vred, og uden at tænke Sagen til Bunds eller undersøge Berettigelsen af sin Vrede talte han de to følgende Søndage „Donner“ til de mange Vælgere fra hans eget Sogn, der havde stemt paa Væveren. Han sammenlignede de to Kandidater med Jesus og Røveren Barrabas og fortalte om Folket, der havde Valg paa Torvet i Jerusalem mellem de to Kandidater, og det raabte: „Giv os Barrabas fri og kostfæst denne!“ Og saa fik de ellers det glatte Lag hele Prædiken igennem. Rørdam var for lidt Demokrat til at forstaa dette Valg, og han var paa visse Omraader for flygtig til at undersøge ordentlig, om der var Grund til at lægge Øre til Rygterne, hvilket der for saa vidt ikke var. I lang Tid derefter hilste han ikke paa den, langt overvejende, Del af Menigheden, der havde stemt paa Væveren, eller ogsaa sagde han blot, naar han mødte nogen af dem: „Krage søger Mage!“ Dette bragte ham naturligvis for en Tid i et noget spændt Forhold til Menigheden. Men Rørdam hørte til dem, der kunde glemme, og Menigheden kunde i det lange Løb ikke være Uvenner med deres Præst. Væveren nedlagde iøvrigt sit Mandat, inden Rigsdagen traadte sammen, og ved Udfyldningsvalget kom Grundtvig ind i Stedet. Det var jo netop, hvad Rørdam havde ønsket. Senere havde han ogsaa kun godt at sige om Væveren.

Det var ikke sjældent, at Rørdam blev vred med større eller mindre Grund, og da han var hidsig af Sind, kunde det undertiden være en Egenskab, som bragte ham Uhe-

hageligheder. Han fik dog Magt til at bekæmpe denne uheldige Side mere og mere, om end den aldrig helt forlod ham. Saa røg han uklar med Naboerne eller andre i Menigheden, og det var som Regel Rørdam selv, der maatte gøre det godt igen. Det var han heller ikke bange for. Han vidste, at man ikke bør lade Solen gaa ned over sin Vrede, og han rettede sig gerne derefter. Om denne Hidsigheds Udslag gaar der flere Historier; men alle viser de foruden dette mindre Gode tillige Rørdams Evne til at gaa i sig selv igen; og ydermere bliver de et Bevis paa det jævne Forhold mellem Præst og Menighed. En af dem er denne: „Rørdam kom en Dag ridende til Sandvig (han elskede at ride); inde paa en Mark gik en Gaardmand og pløjede. Rørdam standsede Hesten og spurgte, hvordan det gik med det lovede Bidrag til Kirken. Og Manden svarede gnavent, at han havde ingen Penge at undvære til det. Straks fo'r Hidsigheden op i Præsten, og han raabte vredt: „Nej, men havde det været til Brændevin, saa havde Du ikke manglet Penge!“ Saa tog Gaardmanden sin Træsko og kastede efter Rørdam, den ramte Hesten, og fnysende af Raseri sporede Rørdam denne, vendte om og red i fuld Fart hjemad. Men inden han var Halvvejen, kom han i Tanker om, at man ikke maa lade Solen gaa ned over sin Vrede; og det var netop ved at være Solnedgang. Fuldt rolig vendte han atter Hesten og red tilbage for at give Manden en Undskyldning. Denne var imidlertid gaaet ind, og Familien og Husstanden sad ved Aftensbordet. Saa bankede det paa Døren. Nu havde man der i Gaarden en Vædder, der tit trampede ind i Gangen og stangede paa Døren ind til Spisestuen. Den havde netop lige været der, og nu tror man, det er den, der banker igen; og lige idet Rørdam stikker Hovedet ind ad Døren, lyder det fra Gaardmanden: „Er Du der nu igen dit gale Spektakel!“ — Længere er Historien ikke. Men naar Talen mellem de gamle i Sognet falder paa Peter Rørdam, saa kommer denne Historie frem, fortalt med Lune og paa Steder vel ogsaa med lidt Skadefryd. En anden Historie drejer sig om, at han maatte se at komme til Forlig med en Nabo, han ogsaa i Hidsighed havde raget ud med; dog saaledes, at Rørdam mente, det var ham, der først var blevet fornærmet. Og da han ikke kunde faa lavet en Prædiken, kom han til at tænke paa, at Aarsagen uden Tvivl var at søge i dette Uvenskab. Han gik straks ind til Naboen og sagde til denne, som det var, efter hans Mening, at Vorherre var vred over, at de var Uvenner, og nu kunde han ikke faa lavet sin Prædiken, „saa derfor skal Du bede mig om Forladelse“. „Nej, saa gu' om jeg vil, Hr. Pastor,“ lød Naboens afgjorte Svar. Han var nok respekteret, Rørdam, men kun for sine gode Sider, og han havde selv efterhaanden været med at lære sine Sognebørn noget om godt og ikke-godt, og han havde ogsaa selv været med til at faa dem til at ranke Ryggen og bide fra sig.

Selv om Rørdam ikke egentlig var Demokrat og heller ikke troede synderligt paa, at Bønderne havde Forstand paa at deltage meget i det offentlige Liv, saa var han dog virksom for at drage de bedste begavede af disse aktivt ind i dette. Han nægtede saaledes at modtage Valg som Formand for det nyindførte Sogneforstanderskab og fik i Stedet valgt en Bonde, og i de af ham selv stiftede Foreninger sørgede han ligeledes for, at Bønder kom i Bestyrelsen og helst blev Formænd.

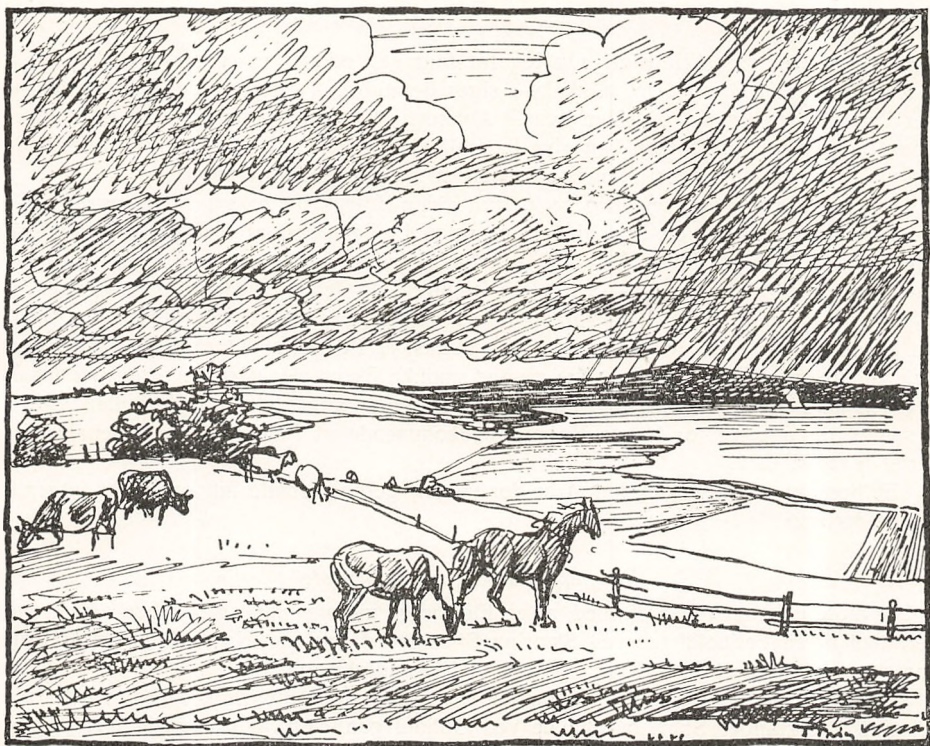
Ved Bøndernes Gilder var han en velset Gæst. Gerne kom han da med en Visebog i Lommen og lærte Selskabet at synge nye Sange fremfor at spille Kort med dem. Han

var i Sognet, som der er sagt, med Rødderne fast plantet i den folkelige Jord. Men hvor afgjort det end syntes, han var bundet til Mern, saa modstod han dog ikke at søge det ledige Sognekald i Lyngby, som hans højt beundrede Karoline Amalie hørte til. Fra Bondepræst i Mern rykkede han da i 1856 ind som Hofpræst i Lyngby. Under Krigen 1864 deltog han som frivillig Feltpræst, ellers levede han Resten af sine mange Aar i Lyngby. Først i 1883 i sit 77. Aar søgte han sin Afsked, og faa Maaneder efter, at denne var bevilget, døde han.

Under en Sygdomsperiode samlede han et Bind Prædikener, som han tilegnede Menighederne i Mern og Lyngby. Paa Titelbladet skrev han: „Som Hjertet er, saa har jeg det, som Hjertet er, saa faar jeg det.“ Og Rørdam havde det sikkert gennemgaaende godt; for Hjertet var der ikke noget i Vejen med. Ved Indvielsen af Testrup Højskole i 1866 holdt Rørdam en Tale om Mistilliden, der prægede og hæmmede det danske Folk. „Mistillid er al Kærligheds og Krafts Grav“, sagde han blandt andet. Og Rørdam ejede Kærlighed og Kraft, thi han var tillidsfuld, ikke mindst i Troen paa sin Herre og Frelser. Derfor udøvede han ogsaa saa rig en Gerning, som Tilfældet var, navnlig paa „Forsøgsmarken“ i Mern.

Om Peter Rørdam er skrevet Biografier af tidl. Højskoleforstander, cand. theol. Elle Jensen og af afdøde Præst og Højskoleforstander Morten Pontoppidan; den sidste er dog mest en Karakteristik. Begge har som Grundlag de Breve, der af Rørdams Brodersøn, H. F. Rørdam, er samlet og udgivet i to ret store Bind. Disse Breve, der væsentlig er til (og fra) Grundtvig og Dronningen, giver et udmærket Billede af denne mærkelige Præst, dette hjertevarme og tillidsfulde Menneske, som den „første grundtvigske Præst“ var. Men mangfoldige andre Steder findes der Beskrivelser af Rørdam, saaledes har Præsten og Politikeren Vilhelm Birkedal skrevet en interessant Karakteristik ud fra sit personlige Kendskab og Samarbejde med ham. Ogsaa de to afdøde Redaktører Freilif Olsen og Henrik Cavling fortæller om ham i deres Erindringer, og flere andre har nævnt ham. Endelig lever da ogsaa endnu i Mern og Lyngby ældre Mennesker, der enten paa første eller anden Haand ved at fortælle om Peter Rørdam paa ondt og godt, mest det sidste; men Menneske var han jo, ogsaa et skrøbeligt Menneske; først og mest dog en god dansk Præst og en stor folkelig Vækker. Derfor fortjener hans Navn at huskes, selv om han er død for en Menneskealder siden, og et Hundredeaar er forløbet, efter hans egentlige Gerning tog sin Begyndelse.

H. P. HANSEN.

Hvor dansk Ungdom giver Folket sin Ferie.

VED Slutningen af De danske Ungdomsforeningers Aarsmøde i Sommer kom jeg til at høre en Samtale mellem en ung Pige, der lige var kommen til, og hendes Veninder. Hun spurgte: Naa, hvem har saa talt, og hvad talte de om? — En af Veninderne svarede: Aa, vi har hørt fem Foredrag, der alle handlede om det samme, som alle Foredrag handler om nu: „Tiden siden 9. April — Kærlighed til Fædrelandet, til Folket og Flaget — om Fællesskab og Sammenhold og alt det, du kender saa godt. Det var saamænd udmærket, men det er jo lidt trættende at blive ved at høre paa.“

Dette Svar bed sig fast i mig og er mange Gange kommen frem i min Tanke siden, naar jeg hørte Foredrag af den Art eller læste Avisreferater fra Møder, hvor Talerne betegnedes „ildnende og vækkende“ — „stærkt nationalt betoned“ — „et Alvorsord til Ungdommen“ osv. osv. Og jeg maatte sige til mig selv: Det kan meget let blive saa meget — ja, er det afgjort mange Steder — at disse velmenende Ord slet ikke kommer

til at virke efter deres Hensigt. Og jeg forstaar saa udmærket en anden Udtalelse af en ung Mand i et Brev: „Det vi skal — siger de ældre — er at holde Nationalfølelsen eller Danskheden stærk i os. Men hvad i Alverden skal vi have den i? Der maa da vel kunne findes noget reelt, man kan give Fædrelandsfølelsen og Kærlighed til Fædrelandet Udtryk i. Et Arbejde, hvori man kan komme til at lægge sine Kræfter...“

Jeg forstaar ham saa inderlig godt. Han giver Udtryk for en sund Tankegang: Ikke blot leve i Talemaader og Stemninger, men faa Lejlighed til at omsætte det, man optages af, i Handling. Ikke blot i det daglige Arbejde, som man faar Løn for, men i noget, hvor man ofrer sig og — ofrer sig frivilligt. Og det er glædeligt at lægge Mærke til, saa mange unge, der nu tar fat og følger denne Trang til frivilligt Arbejde. Nogle paa et, andre paa et andet Omraade. Læs f. Eks. et Par højst interessante Smaa-bøger, der er udkommet i Aar, og som viser mange smukke Eksempler derpaa: *Glimt fra danske Ungdomslejre* og *Dansk Ungdom tar fat*. — Det er de unge selv, som fortæller. Stoffet er samlet og udgivet for begge Bøgers Vedkommende af Fuldmægtig i Udenrigsministeriet *Hans Wenck*.

Et bestemt af disse Ungdomsarbejder vil jeg gerne fortælle lidt om i det følgende. Det kalder sig

„*Frivillig dansk Arbejdstjeneste*“

og begyndte i Sommeren 1938 med, at en Flok unge gik sammen og ryddede og jævnedes Terrænet til en Fodboldbane ved Skæring Strand ved Aarhus. Næste Sommer fortsatte man med at rydde et stort Krat i Vitved ved Skanderborg.

Ved den Tid kom Højskoleforstander *Rob. Stærmose*, Støvring, i Forbindelse med de unge. Forstander Stærmose havde ved Ophold paa Fritz Wartenweilers Højskole i Svejt lærte de frivillige Ungdomslejrers Arbejde at kende, og Arbejdet her hjemme fik nu fastere Former. Landsforeningen *Frivillig dansk Arbejdstjeneste* stiftedes den 13. Oktober 1940 ved et Møde paa Snoghøj Gymnastikhøjskole. Bestyrelsen kom til at bestaa af Forstander *Stærmose*, Støvring Højskole (hvor Foreningen fik sit Kontor), Kaptein *C. C. Bartholdy*, Rønshoved, Sognepræst *P. Gadeberg*, Ensted, Aabenraa, og Førstelærer *V. Nielsen*, Ulfborg.

Forstander Stærmose skriver om Hensigten med dette Ungdomsarbejde: „Den frivillige danske Arbejdstjeneste har som Motto valgt Fyndordene: Vi vil værge vort Land — vi vil bygge vort Land!“ Og videre: „Hos de fleste blandt Danmarks unge er der en stærk Trang til Handling — til Tjeneste for vort Land. Mange har i det forløbne Aar følt, at det ikke var nok at synge og høre de store forpligtende Ord om at bygge og værge. Der skulde en Indsats til, som kunde vise, at det nu var Alvor, naar der til Danmark blev sunget: „tag du os Mand for Mand, brug du os, hvor du kan — staa skal vort Fædreland som fri Mænds Arv“.

Denne Længsel efter Daaden, som er saa levende i disse Tider, kan den enkelte nok forløse i sit Hverdagsarbejde, og det er saare sundt, hvis det sker. Ogsaa i vort Fællesskab, i dansk Ungdomsarbejde, kan denne Længsel tilfredsstilles. F. Eks. ved et øget Gymnastik- og Idrætsarbejde. Men der er ikke Tvivl om, at den frivillige Arbejdstjeneste vil kunne føre en ny værdifuld Arbejdsform ind i vort danske Ungdomsarbejde.

Hvad der tidligere er ydet i rent lokale Arbejder ved Bygning af Sportspladser, Svømmebasiner og andre Indretninger til Brug ved vort Arbejde, føres nu frem fra lokale til større landsomfattende Fællesskab.

Den frivillige Arbejdstjeneste vil med disse Lejre opfordre dansk Ungdom til at give Folket sin Ferie. Dagplanen i Lejrene omfatter ca. 6 Timers legemligt Arbejde. Desuden drives Idræt, Svømning, Bueskydning og Terrænsport. Aftenerne er optaget af Foredrag, Samtaler og Sang. Det er Folkehøjskolens Mænd og andre, der fører samme danske Tale, der vil komme til at præge disse Aftener i Lejrene. —

Den frivillige Tjeneste for Folk og Land har i nogle Aar været praktiseret her i Norden. I Norge havde Bevægelsen godt fat før den 9. April som en norsk national Ungdomsbevægelse, og i Finland var det en saadan frivillig Tjeneste, som gjorde en Indsats ved Bygningen af de Forsvarsværker paa det karelske Næs, der senere fik det store Navn „Mannerheim-Linjen“. Her i Danmark skal Tjenesten efter nogle Aars Forsøg, der er faldet heldigt ud, nu føres frem som et Led i dansk Ungdomsarbejde.

Alle skal kunne deltage i den frivillige Arbejdstjeneste — slutter Forstander Stærmosen. Der stilles det Krav til Deltagerne, at de skal gøre Arbejdet ulønnet for en Periode af mindst 8 Dage. Deltagelsen er iøvrigt gratis. Udgifterne til Lejrenes Afholdelse skaffes ved Bidrag fra de lokale Kredse, til hvis Fordel Arbejdet udføres, eller paa anden Maade. Der er sat den Begrænsning paa Valget af Opgaver, at de ikke maa kunne løses ved almindeligt Lønarbejde, og at de aldrig maa løses til Gavn for en enkelt Interessent. Man vil ved Arbejdets Planlægning lægge særlig Vægt paa arbejdsskabende Opgaver, d. v. s. en Indsats, hvorved der banes Vej for almindeligt Lønarbejde, og man vil ogsaa særlig samle Indsatsen om historiske Opgaver af lignende Art som Udgravningen og Opbygningen af „Næsholm“ i Odsherred — — —

□

Frivillig dansk Arbejdstjeneste har i denne Sommer haft 300 unge Mænd og Kvinder i Arbejde i 4 Lejre: Næsholm-Lejren ved Nykøbing Sjælland (for Mænd) ledet af Dr. Vilh. la Cour var en historisk Opgave, hvor man udgravede Resterne af den gamle Middelalderborg. — Felsbæk-Lejren ved Aabenraa Fjord (for Mænd), hvor man ryddede en „Urskov“ paa et tidligere afvandet Areal, prægedes særlig af at være en Grænselandsopgave. Den lededes af Sognepræst P. Gadeberg, Ensted. — Kohagen-Lejren, hvor Deltagerne (unge Kvinder) havde fast Station i Direktør Hammerichs Hus „Kohagen“ ved Flensborg Fjord, lededes af Lærerinde Carla Schibler. De unge Kvinder fik under deres Hjelpearbejde i sønderjyske Hjem, stærke Indtryk af Grænselandet. — Buderupholm-Lejren i Himmerland var for unge Kvinder, der hjalp til i Landbohjemmene den halve Dag. Den lededes af Frkn. Else Hviid Sørensen og Inger Rasmussen, Aalborg, og tog sig særlig paa at bygge Bro mellem Land og By.

I det følgende skal her gives nogle Indtryk af Arbejdet i Lejrene ved at fremdrage nogle Træk fra den ene, nemlig

Næsholm-Lejren.

Det var noget af et Tilfælde, at Næsholm, som ikke mange kender, blev opdaget af Frivillig dansk Arbejdstjeneste.

Et Par Kilometer Vest for Nykøbing S., ud mod Sjællands Odde, ligger den gamle Borgruin Næsholm. Borgens Historie har ikke hidtil været kendt, men alt tyder paa, at den maa være opført lige efter Valdemarstidens Slutning og nedrevet midt i det 14. Aarhundrede. Sandsynligvis er det en af de Fæstninger, der blev besat af nogle af de Fjender, Valdemar Atterdag drev ud, da han genrejste Danmark.

Dr. Villh. la Cour havde de sidste Par Somre haft et Par Arbejdsmænd gaaende deroppe for at grave Ruiner ud. Han havde en Bevilling fra Carlsbergfondet dertil. Under et Møde, Dr. la Cour deltog i paa Rønshoved Højskole, traf han sammen med en af den frivillige Arbejdstjenestes Venner, den sønderjyske Lærer Jørgensen fra Genner, der overfor la Cour udviklede, hvad den frivillige Arbejdstjeneste gaar ud paa. — „Ja, men det er jo lige noget for mig,“ sagde Dr. la Cour. „Vi maa have en Lejr for Deres unge til Sommer paa Næsholm.“

Dansk friv. Arbejdstjenestes Ledere tog med Glæde mod Tilbudet og indbød til Lejr paa Næsholm, og ikke færre end 80 unge Deltagere meldte sig, som man saa delte i to Hold med ca. 40 i hvert. Lejren skulde vare fra 13. Juli til 10. August, og de to Hold fik saaledes 14 Dages Arbejdstid hver.

Det var ikke mange Penge, der stod til Raadighed. Deltagerne i Lejrene hverken betaler eller modtager noget. Der kunde af Bevillingen kun blive 1,35 Kr. om Dagen pr. Deltager til Kost og Ophold. I Nærheden ligger Troldbjerggaarden, og i dens Lader blev der redt Halmlejer til Mandskabet. I et Redskabsskur blev der indrettet en primitiv Spisesal, og Holbæk Garnison stillede Kogegrejer til Raadighed.

Den overvejende Del af Deltagerne var studerende unge Mennesker, Flertallet fra Provinsen, men der var ikke saa faa unge Haandværkere og Kontorfolk og en Præst paa 42 Aar. En Dropskoger fik Tjansen som Køkkenchef, og en Ingeniør paa 39 Aar blev straks udnævnt til Leder af Terrænporten.

Kl. 6 Morgen blæstes Reveillen. Saa var der Morgengymnastik. Derpaa Morgenmad. Kl. 7 hejstes Flaget, og man sang: „Vaj højt...“ og derfra gik man i Gang med Arbejdet. Dr. la Cour, som boede inde i Nykøbing, stillede hver Morgen Kl. 7 præcis og ledede Udgravningerne. Kl. 13½ sluttede Dagens Arbejdstjeneste, og alle cyklede til Badning i Kattegat. Fra Kl. 15—17 var der Middagspause og i de næste to Timer Terrænport eller Fællesture i Omegnen. Om Aftenerne Foredrag, Diskussioner eller Underholdning. Kl. 21 tog man Flaget ned. Der blev sunget Aftensang, hvor Lejrlederen bad Fadervor, og derefter begav man sig til Ro.

Saadan forløb Dagen i Næsholm-Lejren. „Kristeligt Dagblad“ interviewede under Lejren nogle af Deltagerne for at faa oplyst med hvilke Motiver, de havde meldt sig, og hvilket Udbytte de havde haft. Et Par af Udtalelserne lød saaledes:

Skrædder *Egon Nielsen*, der er 25 Aar, pointerer, at „det er ikke nok med Foredrag og Alsang. Naar de unge samles i en frivillig Arbejdslejr, er det for at gøre en Indsats, som de selv kan fornemme giver praktiske Resultater. Som nu f. Eks. Udgravningen af en Ruin, hvor Arbejdet skrider frem Dag for Dag eller som paa andre Lejre, hvor man udfører direkte skabende Jordforbedringsarbejder. Gennem alt dette oplever de det danske Folk bl. a. gennem deres Arbejdskammerater.“ —

Maskinarbejder *Nørskov Laursen*, Esbjerg, som er midt i 20'erne, siger: „Det har været en virkelig Fornøjelse at se de saakaldte Aandsarbejdere køre træt med en Trillebør. Man hører saa tit Spydigheder om Kropsarbejdernes Arbejdstempo, men det viser sig saa heroppe, at „Aandsarbejderne“ ikke har nævneværdigt at lade Kropsarbejderne høre. Men jeg kan bekræfte, at de har ønsket her at stille sig paa lige Fod med os andre fra den første Dag. Jeg er ogsaa glad for den nationale og aandelige Opdragelse og Skoling, vi faar heroppe...“

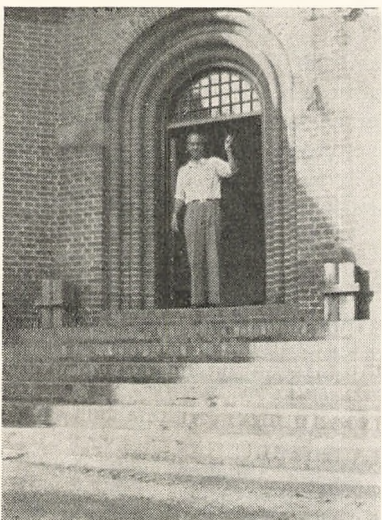
Stud. mag. *Johannes Hammerich* siger, at „dette, at man udgraver en Middelalderborg under Dr. la Cours dygtige Ledelse, giver denne Lejr en ganske særlig Kolorit. Gennem Udgravningen af Næsholm — den eneste danske Middelalderborg, som graves helt igennem — faar man Sansen vakt for Forbindelsen med Folkets Nutid og Fortid...“ Iøvrigt er han ogsaa begejstret for selve den frivillige Arbejdstjenestes Idé...

Ja, det er glædeligt at læse om og lægge Mærke til, som Ungdom nu tar fat paa forskellige Omraader for at støtte og værne vort Land. Ser vi som her paa den frivillige Lejrungdom, er det jo saaledes, at enten den bruger sine Ferier til at udgrave historiske Ruiner eller til at opdyrke ufrugtbart Land, saa er det Udtryk for Trang og Vilje til at værne og bygge vort Land. Den kan ikke nøjes med at høre og synge derom. Den maa give sin Kærlighed til Fædrelandet Udtryk i noget reelt — i et Arbejde, hvori den kan lægge sine Kræfter.

Med saadan Ungdom er gamle Danmark velhjulpen i Dagene, der kommer!

THORVALD LAURSEN.

Aaret 1940—41.

Kære gamle Elever!

Saa er der igen gaaet et Aar, fuldt af Arbejde, fuldt af en hel Del Bekymringer, men ogsaa med mange glædelige Oplevelser; og med Bekymringerne er det jo saadan, at man som Regel bagefter erfarer, at man gjorde for stort Nummer af dem. Vi faar formodentlig allesammen Lejlighed til i den Tid, vi skal igennem, at erfare, at vi kan taale ikke saa faa flere Besværligheder og Afsavn, end vi troede. Lad os prøve at huske paa det og saa hjælpe hinanden til at glæde os over det gode, vi møder paa vor Vej og kan dele med hinanden. Det

er det, der skal hjælpe os igennem. —

Trods alle Vanskeligheder — ikke mindst i et saa stort Hjem, som en Højskole er — gik det bedre, end vi turde haabe, og naar man tænker paa de Forhold, der raader i det øvrige Europa, er man jo ikke langt fra at skamme sig, naar man griber sig selv i Beklagelser.

Den første store Glæde, det forløbne Aar bragte os, var den næsten fulde Skole. Det var dejligt at se Bænkene besat, dejligt at arbejde med hele Flokken, dejligt ogsaa, at man trods de store Udgifter og den i Forhold meget lille Elevbetaling kunde faa det til at „gaa rundt“.

Det var en broget Flok fra hele Landet, ikke færre end 25 fra Jylland, ogsaa af forskelligt Erhverv: Landmænd, Haandværkere og Arbejdere — et Udsnit af dansk Ungdom. Et spændende Stykke Arbejde at faa dem svejset sammen i et Hjem! Selvfølgelig gik det ikke af uden Vanskeligheder, men jeg maa føje til: Vanskelighederne kom ikke af, at nogle var fra Landet og andre fra Byen. Den Skillelinie forsvandt forbausende hurtigt, godt Kammeratskab byggede Bro over de Skel, Erhverv og Hjemstavn havde sat, kun efterladende een Skillelinie: den mellem gode Elever og daarlige. Der er vel faa Hold, hvor der ikke findes nogle Stykker af den sidste Sort. Lettest var det vel, om man hurtigt kunde skille sig af med dem, men Opgaven er jo at prøve at faa dem med, og det lykkes da heldigvis i en Del Tilfælde, men undertiden faar man Skuffelser. Dem fik vi ogsaa, men selv om det er pinagtigt nok, træder det i Baggrunden for den Glæde at huse dansk Ungdom i al sin Forskellighed og se en saadan Skole i dansk Borgerskab virkeliggjort. Nu er der nemlig Chancer for virkelig at holde Folkehøjskole, samle hele Folkets Ungdom paa Skole, saadan som Grundtvigs Plan var. Den nationale Opvaagnen, der spores saavel i By som paa Land, gør det muligt i en Grad som aldrig før at samle dansk Ungdom om vore folkelige Værdier. Skæbnesvangert vilde det være,

Læsestue.

om vi saa af Ængstelse for Vanskeligheder undlod at benytte os af Mulighederne! Bare man i de gamle Højskolekredse vilde vise Forstaaelse for det Arbejde, der i en Tid, der kræver Samvirke og Sammenhold i vort Folk, saa afgjort indebærer de største Muligheder.

Lærerstaben blev til Vinteren forøget med cand. theol. *Tage Brummer*, der foruden Dansk og Regning underviste i Sønderjyllands Historie, Psykologi og Bibelkundskab; et dygtigt Sangkor, han ledede, glædede os flere Gange i Vinterens Løb. Han blev hen paa Sommeren udnævnt til Sognepræst i Adserhølle paa Als; vi ønsker ham og hans Kone Lykke og Velsignelse til deres Gerning.

Den anden nye Lærer var *Johs. Gad*, der underviste i Gymnastik, Tegning, Geografi samt Dansk og Regning. Han kom herfra til Rønshoved Højskole, men blev alvorligt syg, er dog nu i god Bedring, som vi meget ønsker maa fortsættes.

Som tidligere underviste Dr. Larsen i *Sundhedslære*, og han og Fru Hansen førte et Hold op til *Samaritterprøve*, hvor alle bestod. Konsulent Martin Olsen underviste i *Landbrugsfag* for Elever fra Skolen og fra Omegnen. H. P. Hansen ledede *Delingsføreruddannelsen* og havde ogsaa et Hold i *Kommunalregnskab* foruden Undervisningen i *Landbrugsregnskab*. Thorvald Laursen havde som tidligere Succes med et stort Hold i *Ungdomsarbejde* og *Foreningsledelse*, Tage Brummer med et Hold i *Bibelkundskab*. Typograf Knud E. Nielsen fra Slagelse ledede et Særhold i *Fagforeningskundskab*. Selv havde jeg Undervisningen i *Samfundslære* og *Samfundsøkonomi* og et Særhold i Danmarks politiske Udvikling efter 1864. Endvidere var der Sproghold i *Engelsk* og *Tysk* og sidst, men ikke mindst paaskønnet: Ingeborg Olsen ledede Undervisningen i *Folkedans*. Thorvald Laursen holdt Foredrag om Danmarks Litteratur, H. P. Hansen og jeg om Danmarks Historie, desuden talte han om Kulturgeografi og jeg om Verdens- og Kulturhistorie. —

Foredragssalen.

I Vinterens Løb havde vi udover Talerne ved Maanedsmøderne Besøg af følgende, der talte for og underholdt Eleverne: Redaktør *F. Pakaci*, der talte om Jugoslavien og Balkan samt viste sine Lysbilleder, Valgmenighedspræst *E. Gelting-Hansen* („Historiens Søgelys“), Kaptajnløjtnant *Østergaard*: Lysbilledforedrag „Grønland opmaales“ og Kantor *Petersen*, der gav Musikunderholdning.

Omtrent hver Uge brugte vi en Eftermiddag eller en Formiddag til Besøg paa en Virksomhed eller til Udflugt til en historisk Seværdighed. Overalt blev vi modtaget med stor Venlighed og fik god Besked. Jeg regner disse Smaature for et værdifuldt Led i Undervisningen. Saaledes besøgte vi *Slagelse Centralbibliotek*, *Gørlev Sukkerfabrik*, *St. Mikkel's Kirke*, *Fællesbageriet*, *Svinelagteriet*, *Langes Tobaksfabrik*, *Sorø Amtstidende* og Gaardene „*Charlottendal*“ og *Rødkildegaarden*. Nogle Steder blev vi ovenikøbet trakteret — trods Krigstiden; jeg husker, det gik haardt ud over Bollerne i Bageriet og Pølserne paa Slagteriet! Vi siger alle disse Virksomheder og Enkeltpersoner hjertelig Tak for Gæstfrihed. — Foruden de to store Ture til Sorø og København havde vi mindre Udflugter til Hellig Anders Kors og Langdyssen, til Slotshjergby Kirke og Høje og til Trelleborg.

Aabningsmødet afholdtes paa Skolens Fødselsdag Søndag den 10. November, hvor jeg talte om „Det forsømte Foraar“ og H. P. Hansen om Marie Bregendahl. Om Aftenen legede vi Sanglege, og Gad holdt Lysbilledforedrag om en Laplandsrejse.

Nogle Dage efter begyndte Landbrugsundervisningen med 44 Elever fra Omegnen foruden Skolens egne.

Efter Besøget paa Gørlev Sukkerfabrik d. 15. Novbr. gæstede vi paa Hjemrejsen *Høng Husmandsskole*, hvor vi spiste til Aften, og af Forstander Siliam Bjerre hørte om

den gamle Skoles Historie og dens betydelige Stifter: Anders Jørgensen; herefter fik vi en fin Grammofonkoncert. En vellykket Dag.

D. 22. November deltog vi i Dansk Ungdomssamvirkes Danmarksattén i Slagelse, der bød paa Musik. Sang, Tale og Film.

Cyklisterne er rede!

D. 15. December holdt vi Julemøde. Nørgaard og Pastor A. Lund-Sørensen, København, talte. Den 22. rejste Eleverne hjem paa Juleferie.

Jeg skal spare jer for Jeremiader om den strenge Vinter. I kan iøvrigt slaa op i Aarsskriftet fra i Fjor og læse, hvad jeg skrev dér. Men det var jo en Streg i Regningen, at der kom een Vinter til af samme Kaliber. Og denne Gang var vi for mange til at flytte sammen i Privattejligheden. Vandrøret til Elevfløjen frøs naturligvis igen, saa Eleverne maatte vaske sig i Badeværelset, hvad der i høj Grad nedsatte Vandforbruget, men i tilsvarende Grad vist ogsaa Renligheden, har jeg en Mistanke om.

Eleverne vendte tilbage d. 6. Januar suppleret med tre nye, deriblandt en Styrmand, Volmer Emdal fra Slagelse, som et Par Gange underholdt os med Sømandsoplevelser, saa Øjnene stod stive i Hovedet paa os, og flere, deriblandt jeg, var nærved at blive søsyge. Desværre rejste han igen efter en Maanedes Forløb for at komme paa Søofficersskole.

D. 12. Januar havde vi „Aabent Hus“ og Vinterelevmøde. Skolens tidligere Lærer, nuv. Forstander for Hindholm Højskole, Keld Mølbak, talte om „Dansk Sind og Karakter“ og Tegneinspektør Otto V. Nielsen om „Livsværdier“. Om Aftenen spillede vi „Spærkassen“. Elevforeningen gjorde os den store Glæde ved sin Formand, Arne Hansen, Rislev, at skænke Skolen de fem nordiske Flag til Ophængning i Gymnastiksalen. De er anbragt i en Stander oven over Ribberne og er en Pryd for Salen, samtidig med at de minder os om nordisk Sammenhold og nordisk Arv.

Næste „Aabent Hus“ var d. 9. Februar, hvor Afdelingschef Jens Rosenkjær talte, og Gad viste Lysbilleder fra England.

D. 22. Februar holdt vi Fastelavnsbal. Salen var omdannet til en Bred ved en Skovsø. For Enden af Salen saa man Søen oplyst af det herligste Maaneskin. Idéen til Udsmykningen var Resultatet af en Præmiekonkurrence, der blev vundet af Maskinarbejder Erik

Kragh-Müller, Søn af Pastor K.-M., Kalundborg. Den samme var sammen med en Kammerat saa heldig ogsaa at vinde Præmien for den bedste Maske ved Tøndeslagningen om Mandagen; han var Barne pige med Kammeraten i en Barnevogn!

Sorøturen fandt Sted Torsdag d. 6. Marts, som sædvanlig til Fods. Den forløb godt med de traditionelle Vabler og ømme Ben, naturligvis.

Den følgende Søndag havde vi igen „Aabent Hus“. *Uffe Grosen* fra Vallekilde talte. Desværre var Vejret haade denne og forrige Gang saa daarligt, at Tilslutningen var ringe. Ret varmt var der ganske vist heller ikke i Gymnastiksalen, men dog saadan, at det nok kunde staa Maal med, hvad man blev udsat for i adskillige Forsamlingshuse. Men ærgerligt var det, naar man nu havde to saa gode Mænd som Rosenkjær og Grosen. — Om Aftenen spillede vi „Den politiske Kandestøber“.

Københavnsturen fandt Sted d. 19. Marts. Det er blevet meget vanskeligt at lægge saadan en Tur nu. Næsten ingen Virksomheder vil have Besøg,

og gaar man paa Museer, viser det sig, at det bedste er pakket ned i Kælderen. Alligevel lykkedes det at faa det ordnet. Vi besøgte Fællesforeningens store Virksomhed eller Virksomheder paa Islands Brygge. Derfra til Rigsdagen, hvor vi overværede en Forhandling i Folketinget; vi hørte ikke mindre end fem Ministre tale. Bagefter skulde vi have været ind og se Repræsentationslokalerne paa Christiansborg, men de holdes lukket siden den 9. April. Der stod vi! I vor Vaande kom min gode Ven Pastor Scheller-Nielsen os til Hjælp ved at aabne Holmens Kirke for os og give os en god Forklaring af den historiske Bygning med alle dens Minder. Om Aftenen var vi i Folketeatret og saa Carl Alstrup i „Jeppe paa Bjerget“. Det var alene hele Turen værd. Efter en besværlig Tur gennem det mørkelagte København helt ud til Østerbro overnattede vi paa Vandrehærbetget og tog hjem næste Formiddag.

Den 23. Marts havde vi Forældredag med stort Besøg, Opvisning af 2 Gymnastikhold, Sang af Brummers Kor, Foredrag af mig og Lysbilleder ved H. P. Hansen om Aftenen. Nogle Dage senere afholdtes Samaritterprøven. Saa kom Afslutningen og Afrejsen.

Sygdom havde vi haft meget lidt af i Vinterens Løb, ingen Influenzaepidemi. Men de faa, der blev syge, var det til Gengæld ogsaa længe; ikke mindre end tre maatte vi indlægge paa Sygehuset, fordi den høje Feber blev ved, og to af dem laa der længe efter, at Skolen var sluttet. Det var Synd for dem saaledes at faa deres Højskoleophold slaaet i Stykker, og det var ikke let for dem at holde Humøret oppe, da det saadan trak i Langdrag, men vi er alle inderlig taknemlige for, at de kom over det; en Tid saa det meget alvorligt ud. —

I April Maaned, hvor Folk i Almindelighed tror, at Højskolefolk driver den af, havde vi nok at gøre med Foredragsrejser, Hovedrengøring og hele to Kursus. Det ene var Herbergsringens Kursus for Ledere af Vandreherberger, ledet af Thorvald Laursen, det andet var D. U. I.s Lederkursus i Paasken. — Og alt imens led vi de sædvanlige Kvalter med Spænding i Anledning af *Sommerskolen*. Blev det Frem- eller Tilbagegang. Det blev Fremgang i Forhold til forrige Sommer, og vi haaber, den maa fortsættes.

Samaritterøvelse paa Reersø.

Det blev et Hold, der var nemt at arbejde med, et godt og muntert Kammeratskab, god Hørelyst og Arbejdsvilje.

Lærerstaben var den samme som sidste Aar. Ved Siden af det almindelige Højskolearbejde uddannede Dr. Larsen og Fru Hansen et Hold af *Samaritter*, der alle bestod — med større eller mindre Nervøsitet. Ingeborg Olsen uddannede en Flok dygtige *Delingsførere*, hvoraf nogle allerede er i Gang med at lede Gymnastik i deres Hjemegn. I andre Særholdstimer undervistes der i *Botanik* og i *Boligkultur*.

Foran Sorø Kirke.

I Sommerens Løb fik Eleverne Foredrag af nogle af Skolens Gæster: Søster Emma, Lysbilledforedrag om Lucasstiftelsen, Frk. Nikolajsen, Lysbilledforedrag om Østerlandsmissionen, Forfatteren Jørgen Bukdahl og den islandske Forfatter Bjarni Gíslason, Fru Palme (om Lottebevægelsen i Finland) og Frk. Gunvor Haugaard, der med 12 Gymnaster gav Opvisning i Pageant og lærte os nogle Sange, hvoraf et Par Stykker blev Sommerens „Slagsange“.

Udflugter og Besøg samt større Møder maa jeg hellere berette om i kronologisk Orden.

Ved Aahningsmødet d. 4. Maj

talte Laursen om Selma Lagerløf, og jeg ud fra H. C. Andersens Eventyr „Holger Danske“. Om Aftenen viste H. P. Hansen Lysbilleder.

Søndag d. 11. Maj havde Eleverne i Anledning af „Mors Dag“ arrangeret en Aftenunderholdning med et fint Program, der ogsaa fik en virkelig smuk Udførelse:

1. Fællessang. — 2. Solosange. — 3. Oplæsning af H. C. Andersen: „En Moder“. — 4. Fælleslæsning af Slutningen af Ibsen: „Gengangere“. — 5. Musik.

Kristi Himmelfartsdag havde vi Besøg af F. D. F. Forældreforening. Efter en kort Tale af mig gav Drengene en grinagtig Cirkusopvisning, og om Aftenen opførte vi for en stuvende fuld Foredragssal „Skærmydsler“.

Sorøturen d. 27. Maj truede med at gaa i Vasken, det øseregnede om Morgen, saa vi udsatte Starten, men senere klarede det op, og Turen forløb programmæssigt; vi saa Pedersborg Kirke og blev igen gæstfrit modtaget af Pastor Hanson og Frue i deres smukke Have, videre til Sorø, hvor vi saa Amtsmuseet, Kirken, Akademimuseet. Kaffe paa Parnas og saa hjem til Aftensmad.

Den følgende Dag var det Ingeborg Olsens Fødselsdag (der er ingen Grund til at nævne, hvor gammel hun blev, for der er ingen, der vil tro det, naar de kender hende). Hun arrangerede om Aftenen en pragtfuld Underholdning, hvor nogle Par dansede gamle Danse, Marie Henriksen, Dalmose, fortalte Maglekilde-Petersen osv.

Saa kom Pinseferien og kort efter Grundlovsdag, som Højskolen fejrede sammen med De vestsjællandske Ungdomsforeninger ved et Møde i Højskolehaven. Efter en kort Indledning af mig, sang Eleverne flerstemigt og Faardrup Sangkor under Ledelse af Lærer Hansen, Faardrup. Derefter holdt Juul-Andersen, Askov, Foredrag, og om Aftenen legede vi Sanglege og saa en Film.

D. 15. Juni deltog en Del af Eleverne i Gymnastikfesten i Søskoven, paa Ingeborg Olsens Hold. Det var Øsregn det meste af Tiden, men ikke, da „vore“ var inde.

Den følgende Dag startede vi til Reersø-Lejr i Blæst og Graavejr, med bange Anelser ved Tanken om fem Dage at sidde indespærret i en Barak, men Vejret klarede op, og inden vi naaede Reersø, straaede Solen til Glæde for os, til Sorg for de mange, der ud over Landet ønskede og trængte til Regn.

Reersølejren blev atter i Aar en straalende Oplevelse og med et godt Udbytte baade i

Paa Vej til „Tuttens Klokketaarn“.

Henseende til Hjemstavnslære og til godt og fornøjeligt Kammeratskab. Vi var i Aar saa mange, at der ikke i selve Lejren blev Plads til Hansen og mig, der saa maatte bo i et Hus i Nærheden. Jeg er hvert Aar forbavset over saa meget, der naas paa de faa Dage, og glædelig overrasket over, hvor godt Eleverne bruger Øjne og Øren. Bare vi kunde lave noget lignende om Vinteren! Sønderjyllandsturen for nogle Aar siden var noget i den Retning, men det lader sig jo ikke arrangere under de nuværende Forhold. —

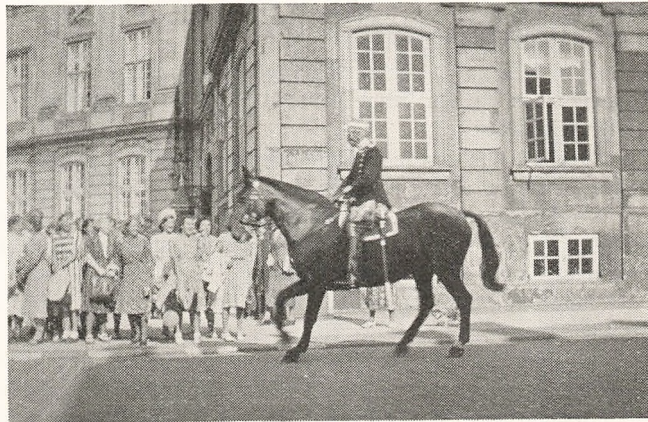
Den følgende Søndag havde vi Besøg af Slaglille-Bjernede Husflidsforening og af Høng Husmandsskole. De saa Skolen og Klosterruinerne, og om Aftenen læste min Kone og jeg Kaj Munks „Sejren“.

Næste Dags Aften var vi med til Dansk Ungdomssamvirkens St. Hansfest paa Frederikshøj, hvor vi i den dejlige Sommeraften sammen med 3000 Mennesker i alle Aldre fra Barnevogn til Rullestol hørte Jørgen Bukdahl tale, et Børnekor synge og et Ungdomsorkester, sammensat af F. D. F. og D. s. U., spille. Det var en festlig Oplevelse. —

I denne Periode gik det Slag i Slag, men det gjaldt jo om at benytte Tiden og det gode Vejr, saa allerede den 24. tog vi til København. Det var en voldsom Hede, men hellere det end Regnvejr! Vi saa Fællesforeningens Virksomheder paa Christianshavn, fik en forfriskende Sejlstur til Kongens Nytorv og overværede en Forhandling i Rigsdagen. Saa hen i Nationalmuseet, hvor Tegneinspektør Otto V. Nielsen gav os en fortræffelig Gennemgang i Møbelkunst (saadan skal man gaa paa Museum!). Med S-Tog tog vi saa til Klampenborg, spiste Aftensmad hos Peter Liep og gik til Friluftsteatret i Ulvedalene, hvor vi saa „Der var engang“. Der var 6000 Tilskuere, alene det var en Oplevelse, men Kronen paa Værket var dog, at Kongefamilien overværede Forestillingen. Der var en Stemning, saa vi aldrig vil glemme det, da den vældige Skare sang Fællessang under Hye-Knudsens Ledelse, og da Axel Schiøtz sang Solo i den stille Sommeraften under Dyrehavens Bøgetræer. Vi overnattede paa Vandreherberget paa Østerbro og havde næste Morgen paa Vej til Toget den Ekstraoplevelse at møde først Kronprinsparret og siden Kongen selv ved Amalienborg.

Nogle Dage senere var hele Skaren indbudt ud til Christians Forældre i Harrested; vi siger Gdr. Hans Henrik Hansen og Frue Tak for al deres Gæstfrihed.

Saa tog Forberedelserne til *Elevmødet* deres Begyndelse. En glædelig Følge af Trafikvanskelighederne er, at saa mange kommer allerede om Lørdagen, saa man faar mere Tid til at være sammen.

Mødet med Kongen.

Tilskuere ved Friluftsskuespillet.

Og selv om de opklodsede Biler er en slem Hindring, kom der dog op mod 300 gamle Elever. Lørdag Aften gik med Sangleg og forskellig anden Underholdning. Om Søndagen talte H. P. Hansen om Formiddagen og Laursen, Nørgaard og jeg om Eftermiddagen. Vejret holdt, skønt det en Tid saa truende ud, saa Friluftsskuespillet løb af Stablen uden Hindringer. Vi opførte Holbergs „Den forvandlede Brudgom“, hvori

der kun er 5 Dameroller, men saa lavede vi en indledende Akt, saa vi kom med allesammen. Jeg haaber ikke, Holberg tager mig det ilde op. Vi sluttede Dagen med — hele Flokken — at „vende Hans Tavsens“ og saa synge Aftensang ved Flagstangen.

En Uge efter kom der 83 Københavnerne til „8 Dage paa Højskole“. Eksperimentet med i en Uge at have 2 Skoler gaaende, lykkedes igen til alles Gavn og Glæde. Københavnerne var nogle grumme flinke og interesserede Elever; den ældste var 82, men var rask og ivrig som en Ungersvend.

Da de var rejst, tog vi paa Udflygt med Toget til Næstved. Her holdt Arne Hansen sammen med nogle andre gamle Elever og tog os paa deres Char-a-banc'er, og trukket af Hestespannd saa flotte, som man kun sjældent ser det, kørte vi til Gaunø og derfra til Herlufsholm, hvor Elevforeningen trakteredede med Kaffe. Vi kvitterede med et velfortjent Leve for de gamle Elever.

En Aften noget senere var vi alle i Landsgrav, hvor vi skulde have opført vort Friluftsspil, men da den længe ventede Regn nu omsider kom, maatte det blive indendørs i Forsamlingshuset.

Den 27. Juli havde vi Forældredag med 50 Gæster. Gymnastikopvisningen var saa smuk, som jeg aldrig har set det, indledet af et Flagoptrin, hvor Pigerne var klædt i røde og hvide Dragter. Derefter lod Ingeborg Olsen Delingsførerholdet vise, hvad det kunde, og det var ikke lidt. Saa var der flerstemmig Sang, Foredrag af mig og om Aftenen vort Friluftsspil for sidste Gang.

Faa Dage efter havde vi Afslutning med mange Taler og fire gode Sange, forfattet af Eleverne.

Og just som det gik saa godt, var det forbi. Mon vi ikke efterhaanden kan naa til, at Pigeskolen kommer op paa 4 eller 5 Maaneder som Karleskolen, 3 er for lidt. —

Sommerferie maa man nu have, det følte vi haardt, da vi tog af Sted til Stevns. Vi havde ikke haft ret meget fri i det sidste Aar. Nu var det rart at hvile rigtigt ud;

desværre blev August jo en daarlig Tid i Henseende til Vejret, og det var der flere end Feriegæster, der beklagede! —

September kom med Møder og Foredragsrejser. Den 7. havde De vestsjællandske Ungdomsforeninger Aarsmøde her. Tegneinspektør Otto V. Nielsen og Lærer Fr. Knudsen indledede en Forhandling om den tvungne Ungdomsskole. Efter Generalforsamling læste Forstander Demuth

Fra Gymnastikopvisningen.

og Frue et Skuespil af ham selv „Spejlet“. — Næste Dag var der Møde for Friskolekredse i Vestsjælland med Foredrag af Sognepræst Harald Bredsdorff, Magleby, og Poul Engberg, Askov.

Den 21. begyndte vort Efteraarsmøde. Den første Dag talte Biskop Øllgaard, Odense, og jeg; om Aftenen sang Koncertsanger Kaj Oluf Buch og Operasanger Frants Anderson de morsomme og kønne svenske Studenterduetter „Gluntarne“. Næste Dag talte Forstander Johs. Petersen-Dalum og Valgmenighedspræst Thorvald Balslev, Vartov. Om Aftenen læste min Kone og jeg Henrik Ibsens „Gengangere“. Sidste Dag talte Valgmenighedspræst E. Gelting-Hansen, Vallekilde, og Afdelingschef Jens Rosenkjær, der saa ogsaa om Aftenen glædede os med at fortælle Oplevelser fra Europarejser.

I Begyndelsen af Oktober havde vi Studiekredskursus for Dansk Ungdomssamvirke. Der var nogle og tredive Deltagere, hvoraf Halvdelen var Befalingsmænd i Hær og Flaade. Selvom en af dem, Oberstløjtnant Hansgaard fra Haderslev, var gammel Elev fra Antvorskov, var det alligevel en helt ny Kreds af Mennesker at faa under Høiskoletag, og det var en Oplevelse for os at lære dem at kende og høre de gode, indholdsrige Drøftelser.

Et Par andre Kursus, vi skulde have været Værter for, Folkedansere og Kaninavlere, maatte desværre aflyses. Iøvrigt er Tiden gaaet med at reparere og gøre i Stand til Vinterskolen. En lille Forandring kan gamle Elever glæde sig til at se, naar de kommer. Vi har revet Bagvæggen i Foredragssalen ned, saa Balkonværelset igen hører med til Salen, som det gjorde i gamle Dage; det giver Lys og Luft, som nok undertiden kunde tiltrænges, og det forskønner i høj Grad.

Ja, saa er der vist ikke mere at berette om det svundne Aar. Nu venter vi spændt paa Vinterholdet. Det ser i Aar ikke ud til, at der kommer nogen fra Byerne, saa vi kommer vist ikke helt op paa Tallet fra i Fjor, men det tegner dog til et godt Hold.

Alle vi, der arbejder her, sender en venlig Hilsen til gamle Elever og Venner af Skolen med Tak for Godhed imod os i det svundne Aar og med Ønsket om godt Mod og Styrke i Sindet i den Tid, der kommer.

Jeres hengivne

ERIK B. NISSEN.

„Staben“.

Møder paa Højskolen.

Søndag d. 14. December Kl. 19,30: **Julemøde.**

Søndag d. 11. Januar Kl. 16: **Vinterelevmøde og Aabent Hus.**

Søndag d. 8. Februar Kl. 19,30: **Aabent Hus.**

Søndag d. 1. Marts Kl. 19,30: **Aabent Hus.**

Søndag d. 10. Maj Kl. 16: **Aabningsmøde.**

Fredag d. 5. Juni: **Grundlovs møde.**

Søndag d. 5. Juli: **Elevmøde.**

Søndag d. 20., Mandag d. 21., Tirsdag d. 22. September: **Efteraarsmøde.**

Søndag d. 8. November: **Aabningsmøde.**

Baade til *Elevmøde* og *Efteraarsmøde* er Deltagere velkomne til at overnatte, naar Meddelelse derom sendes til Skolen og Lagener og Tæpper medtages.

Lokale Elevmøder vil blive bekendtgjort i Egnens Aviser eller ved Brevkort.

Noter og Nyt.

Lærerkredsen. Ved *Sommerskolen 1941* virkede følgende: H. P. Hansen, Fru Beth Hansen, Læge Henrik Larsen, Thorvald Laursen, Erik B. Nissen, Fru Inge Nissen, Frk. Ingeborg Olsen.

Ved *Vinterskolen 1941—42*: H. P. Hansen, Fru Beth Hansen, Jens Aug. Jensen, Samuel Joensen, Læge Henrik Larsen, Thorvald Laursen, Torben Luun Nielsen, Erik B. Nissen, Fru Inge Nissen, Frk. Ingeborg Olsen, Konsulent Martin Olsen.

Gaver. Skolen har i Aarets Løb modtaget nogle Gaver. Fra *Ole Petersen*, Seminariet, Tønder: En Samling Mineralier og en Samling Flintsager fra Oldtiden. Fra *Christen Pedersen*, Ramløse: En Flintsav fra Stenalderen, en Amulet og nogle Forsteninger. Vi siger Tak for Gaverne og haaber inden længe at faa indrettet et Skab til Opbevaring af Sagerne, saa de kan bruges til Undervisningen.

Vi har endvidere modtaget nogle Boggaver, som vi ogsaa er meget taknemlige for. Fra Forstander *Nørgaard*: „Venstres Historie“ og „Den danske Folkehøjskoles Historie“. Fra *Stat. Departement*: 40 Ekspl. af Stat. Aarbog. Fra *Kraks Legat*: 2 Ekspl. af *Kraks Vejviser*.

Ved *Elevmødet* modtog vi som sædvanlig en Række Hilsner fra gamle Elever og Lærere. Her er en af dem:

Min bedste hilsen til gamle venner og bekendte! —

Om nogen spørger, hvordan jeg lever, er her svaret: Jeg lever som sædvanlig i rolige og stilfærdige omgivelser. Her kommer nu og da sømænd hjem, om hvem jeg gerne gav en beretning, men det forbyder tiden! — Søfolk er bønder på havet — altid rolige og beherskede, som ægte danske bønder er det, ja, det gælder livet til søs både før og nu. Dog livet skal nu engang leves — også i ånd og sandhed!

Venlig hilsen til alle fra

Niels Karstensen.

Sømandshjemmet, Sankt Annæ Plads 20, København K.

Elevforeningens Bestyrelse bestaar af: Arne Hansen, Rislev, Næstved (Formand), Olav Friis, Flakkebjerg (Næstformand), Peter Hell, Lambjerg, Kirkehørup, Astrid Bendtsen, „Vindebo“, Vindegade, Odense, Fru Grethe Toftegaard, Egeslevmagle, Flakkebjerg, Marie Henriksen, Dalmose, Ole Petersen, Seminariet, Tønder, Else Sørensen, Jægergaarden, Vallø, Svend Aage Rasmussen, Kagstrup, Ørslev, Agnethe Lykke Hansen, Lykkebjerggaard, Høve, Asnæs, Harry Larsen, Ahorngaard, Bagsværd.

Elevforeningens Kasserer er Højskolelærer H. P. Hansen, Antvorskov Højskole, Slagelse.

Elevforeningens Adresse er: Antvorskov Højskoles Elevforening, Slagelse. Postkonto 11593.

Eleverne 1940.—41.

Vinterholdet.

Arve Andersen, Reersø, Gørlev.
Børge Jack Andersen, Ringkøbingvej 13, Holstebro.
Erik Holst Andersen, Randersvej 46, Hammel.
Jakob Andersen, Als, Østjyll.
Jørgen Andersen, Skaverup, Klarskov.
Sv. Aage Andersen, Bredsten.
Chr. Ballegaard, Saxkøbing Realskole.
Børge Christensen, C. F. Barfodsvej 11, St., København F.
Henry Christensen, Etterup, Hurup.
Sv. Ove Christensen, Mejeriet Blødebjerg, Ringsted.
Axel Rob. Christensen, Borgmesterbakke 4, Horsens.
Freddy Damstedt, Osager, Lejre.
Paul Eliassen, Rude Eskildstrup, Døjringe.
Volmer Emdal, Ingemannsvej 12 A, Slagelse.
Børge Hansen, Godthaabsgade 6, Nørresundby.
Carlo Hansen, Østergade 34, Vejgaard, Aalborg.
Kristian Hansen, Kulsø, Nyraad.
Frede Hansen, Terslev, Haslev.
Gunnar Hansen, Gunslev, Nr. Alslev.
Henry Hansen, Ægbækgaard, Svinø, Lundby.
Thomas Henriksen, Hedegaard, Ø. Brønderslev.
Svend Jacobsen, Tinghøj, Ø. Højby, Sjæll.
Helge Jakobsen, Gudmindrup, Højby S.
Jørgen Jensen, Toftegaard, Kongsted, Dianalund.
Evald Jensen, Ammendrup, Helsinge.
Erling Jensen, Ondløse, Tølløse.
Jørn Schick Jensen, Medelhyvej 45, Rødovre, Valby.
Roald Jensen, Horsekildevej 1, Valby.
Svend Jensen, Terndrup.
Svend Georg Jensen, Holmbladsgade 31, 4. S., København.
Peter Jensen, Skolegade 3, Kalundborg.
Chr. Jochumsen, Aaboulevarden 102, Horsens.
Frede Johansen, Voldagergaard, Tersløse, Dianalund.
Helmer Jørgensen, Søsum, Viksø.
Johan Jørgensen, Skyttegade 10, København.
Poul Jørgensen, Lilliendal, Mern.
Robert Klausen, Udbyhøj, Dalbyover.
Knud Knudsen, Arløse, Sandved.
Hans Kristiansen, Høve, Asnæs.

Erik Kragh-Müller, Kalundborg.
Herman Kristensen, Snesere.
Emanuel Lang, Hadsundsvej 68, Vejgaard.
Evald Lyng Larsen, Lillevang, Ellinge, Højby S.
Johs. Larsen, Lindelse, Harpelunde.
Jørgen Larsen, Gyvelvej 1 A, København F.
Poul Larsen, Ondløse, Tølløse.
Sv. Volmer Larsen, Møllegade 8, Skanderborg.
Harry Larsen, Havnegade 9, Korsør.
Ernst Larsen, Havnegade 9, Korsør.
Harry Larsen, Ahornsgaard, Bagsværd.
Tage Lomborg, Lohnsgade 84, Odense.
Jens Mathiassen, Chr. Wærumsgade, Aarhus.
Conny Mathiesen, Lundegaard, Snekkerup, Borup.
Kristian Mariussen, Borgergade 6, Skanderborg.
S. Oddemann Mikkelsen, Lyshøj Allé 9, Valby.
Erhardt Møller, Kapelvej 22, Nørresundby.
Eilif Mølledal, Skafterup, Sandved.
Anker Ejv. Nielsen, „Birkely“, Lov.
Axel Nielsen Rytter, Heden, Kongerslev.
Helge Nielsen, Als, Østjyll.
Helge E. Nielsen, Slagelse Mark.
Andreas Nielsen, Doense.
Niels Sv. Nielsen, Vaarst.
Magnus Olesen, Hellested, Haarlev.
Charles Olsen, Gyldenholm Mark, Slagelse.
Frede Olsen, Stenpilsgaard, Søsum, Viksø.
Hans Olsen, Herstedvester, Taastrup.
Niels H. Pedersen, Kragborg, Tistrup.
Sv. Aage Pedersen, Feldborg, Skive.
Johan Pedersen, Godsted, Ø. Ulslev.
Leo Rasmussen, Wilkensvej 36, 4. S., København F.
Max Riise, Belvedere 16, Svendborg.
Axel Palle Staldbum, Elkenøre, Sdr. Ørslev.
Alfred Stryg, Gunslev, Nr. Alslev.
Aksel Sørensen, Ringstedgade 13, Næstved.
Henry Sørensen, Vrold, Skanderborg.
Kaj Koch Sørensen, Svingelsvej 139, Nakskov.
Leo Sørensen, Havdrupvej 26, Brønshøj, København.
Niels Boje Thomsen, Bedsted.
Hans Aug. Tiedt, Vestergaardsvej 9, København.
Asger Vinæs, Strandboulevard 61, København.
Kjeld Wieth, Daltoftevej 29, Søborg.
Hans Staal-Jensen, Ulrichsholm, Kølstrup.

Sommerskolen.

Annie Andersen, Gudskov, Otterup.
Gudrun Andersen, Allested, Fjenneslev.
Jensine Andersen, Villestofte.
Julie Andersen, Villestofte.
Grethe Andersen, Farstrup.
Valborg Andersen, Haarbølle, Møen.
Margot Brandt, Holmegaard, Spejlsby, Stege.
Grethe Christensen, Hemmeshøj, Slagelse.
Marie Lindholm Christiansen, Ø. Stillinge, Slagelse.
Lilo Fredersdorf, Amaliegade 28 A, København.
Eli Lærke Hansen, Myrup, Lov.
Gerda Hansen, Skovgaard, Faxe Ladeplads.
Ingeborg Hansen, Nr. Hyllinge, Kirke Hyllinge.
Grethe Hansen, Østofte, Ryde.
Kirsten Hansen, Veterslev, Vrangstrup.
Viheke Houmann, Frydsvej, Frederiksværk.
Amly Jensen, Nygade, Vig.
Emmy Jensen, Broby, Sorø.
Gerda Jensen, Tordenskjoldsgade 56, Aarhus.
Karen Margrethe Jensen, „Elmedal“, Kalleko, Faaborg.
Irene Johansen, Nyrup.
Else Grethe Jørgensen, Kallehave.
Nina Karlsen, Minorkagade 22, 2. S., København.
Aase Dam Larsen, Carlsberg Depot, Ringsted.
Gurli Larsen, Bjerger, St. Fuglede.
Kirsten Lærche, Majbølle, Guldborg.
Bodil Nielsen, Brøndbyvester, Glostrup.
Ida Bertram Nielsen, Kastrup, Vordingborg.
Signe Nielsen, Kyringe Teglværk, Ringsted.
Ruth Nielsen, Ruds Vedby.
Inger Nielsen, Ole Jørgensensgade 4, St., København.
Sigrid Olsen, Paradisgaarden, Ballerup.
Ingeborg Skovgaard Pedersen, Nr. Hyllinge, Kirke Hyllinge.
Margrethe Pedersen, Opsund, Videbæk.
Else Marie Aaskov Rasmussen, Klosterhuset, Espe.
Jytte Skrydstrup, Faxe.
Anna Smed, Thoreby, Flintinge.
Inger Sørensen, Flakkebjerg.
Signe Warthoe-Hansen, Bromnie, Munkebjergby.

10-Aars Jubilarer.

Elevere-foreningens Hilsen.

Aaret igennem og ikke mindst sidste Aar føres gamle Elevers Tanker og Minder tilbage til den Tid, vi var paa Højskole og dér oplevede det, der i denne Tid

præger og styrker den enkelte i sin Gerning og Tro til Fremtiden, og som ogsaa er en Kilde og Kraft i det Samvirke og Fællesskab om vor Danskhed, vi i denne Tid mærker i vort Folks Liv.

Mange fra Højskolens Kreds, ogsaa fra vor Skole, finder vi som gode Støtter i dette Samlingsarbejde. Og vi tror og haaber, at ogsaa de yngre Elever vil være med til i Ungdomsarbejdet og blandt Kammerater at fremføre Højskolens Værdi og Betydning blandt de unge og hjælpe med til at flere kommer paa Højskole.

Naturligt var det ogsaa, at mange gamle Elever i Aar vilde samles Elevmødedagen 6. Juli paa Skolen og ved Tale, Sang og Samvær mødes om dette — og mødes med Venner.

Forst. Nissen og Fru Nissen bød alle gamle Elever hjertelig velkommen til Skolen og havde tilrettelagt en god Dag.

Om Formiddagen talte Lærer Hansen, og om Eftermiddagen talte Forst. Nissen, Lærer Laursen og Forst. Nørgaard, alle førte de en Tidens Tale og havde gode Ord at bringe deres gamle Elever, og vi er taknemlig for deres Gerning og deres Venskab med gamle Elever.

Ved Kaffebordet holdt Elevere-foreningen Generalforsamling. Formanden, Arne Hansen, aflagde Beretning om Foreningens Virksomhed, hvorefter det fremgik, at Medlemstallet er 1575, og der er ydet Støtte til 7 Elever paa Sommerskolen og 14 Elever paa Vinterskolen. Ved Vinterelevmødet forærede Elevf. Skolen de 5 nordiske Flag.

Kassereren, Lærer Hansen, oplæste Regnskabet, der godkendtes.

Til Bestyrelse genvalgte Marie Henriksen, Dalmose, Olav Friis, Flakkebjerg, og Astrid Bendtsen, Odense, og nyvalgte Ole Petersen, Seminariet, Tønder. Som Aargangsrepræsentanter valgtes Agnete Lykke Hansen, Asnæs, og Harry Larsen, Bagsværd.

Revisorerne genvalgte.

Forst. Nissen bragte Elevf. en Tak for god Støtte og Hjælp.

Arne Hansen bragte gamle Elevers Tak til Skolen for alt det gode, der i Aarets Løb var ydet, og ønskede, at Antvorskov Højskole og dens gode Medarbejdere stadig maatte

faa Held og Lykke til at øve en god Gerning, der kan tjene vor Ungdom og vort Folk til Gavn og Berigelse.

Ved Aftensbordet herskede som sædvanlig en god og kammeratlig Stemning.

Forst. Nissen oplæste en Del Hilsener fra gamle Elever, der var forhindret i at være til Stede. Om Aftenen samledes de ca. 300 Deltagere i Haven, hvor Lærere og Elever opførte et Spil, der høstede godt Bifald.

Dagen sluttede med en Aftensang, og de mange Antvorskov-Venner drog hver til sit med et godt Minde om en god og nyttig Dag.

Maatte gamle Elever hver i sin Kreds kunne medvirke til, at flere af vore unge fik den Glæde og Oplevelse — ogsaa i denne Tid at faa et Ophold paa Højskole.

Tak for Medlemsskabet i Aarets Løb. Med Ønsket om en god Jul og godt Mod til Arbejdet fremefter sendes kammeratlig Hilsen.

Elevforeningens Bestyrelse.

Arne Hansen, Rislev.

Regnskab for Antvorskov Højskoles Elevforening

for Aaret Juni 1940—Juni 1941.

	Kroner	Øre
I n d t æ g t:		
Kassebeholdning	1749	27
Restance i Medlemsbidrag	6	00
Medlemsbidrag for 1474 Medlemmer	2948	00
Refunderet Opkrævningsporto, 173 à 0,35	60	55
Tilbagebetalt Understøttelse	100	00
Salg af Aarsskrifter	3	00
Salg af Emblemer	88	05
Gaver	7	75
Renter (Bank og Giro)	47	06
	5009	68
U d g i f t:		
Elevunderstøttelser, Sommeren 1940	420,00	
Elevunderstøttelser, Vinteren 1940—41	500,00	
	920	00
Aarsskriftet	1811	76
Forsikring af Telt	6	65
Det unge Grænseværn	25	00
Køb af Emblemer	78	50
Gaver (til Skolen og Sommerholdet)	126	08
Bekendtgørelser	4	05
Gebyrer, Blanketter, Indbetalingskort	54	44
Kassererløn	150	00
Porto (for Uds. af Aarsskrift)	325	40
Diverse	23	85
	3525	73
Kassebeholdning pr. 9. Juni 1941	1483	95
Balance...	5009	68

Antvorskov Højskole, d. 9. Juni 1941.

H. P. Hansen.

Ovenstaaende Regnskab gennemset og fundet rigtigt.

Ellen Hansen, Trollebrogaard, Jenslev.

Poul Lindersgaard, Lund.

Medlemsliste for Elevforeningen

(fortsat fra 1940).

Sommeren 1931.

Fru Andrea Thomsen (f. Abild), Store Tønder Mejeri, Jejsing.
Fru Elisabeth Sander Mathiasen (f. Andersen), Aabakkevej 29², København F.
Elna Andersen, Roerslev, Kappendrup.
Gudrun Andersen, Dampbageriet, Lillerød.
Sofie Andreasen, Sonnerup, Nykøbing S.
Eli Bay, Næsby Strand, Slagelse.
Fru Marie Pedersen, Haundrup „Nygaard“, Pederstrup, Fyn.
Fru Agnes Platz, Nygaardsvej, Bramminge.
Agnete Damgaard (f. Brøndsted), Odensevej 43, Middelfart.
Gertrud Højer-Svendsen, Toustrup ø. Skole, Toustrup.
Fru Amanda Mortensen (f. Christensen), Liljebækgaard, Kastrup, Gram.
Fru Anna Hansen (f. Christensen), Ringe Møllegaard, Skamby.
Inger Christensen, Krøjerup, Knabstrup.
Fru Helga Larsen, Marielyst, K. Stillinge, Slagelse.
Ingrid Fleng, Struervej 1, Holstebro.
Dagmar Gammelgaard, Doverholm, Lintrup.
Erna Hansen, Lindeg., L. Næstved, Næstved.
Fru Mie Jensen (f. Hansen), Tjørnhøj, Frølev, Store Heddinge.
Fru Sigrid Madsen (f. Hansen), Hovby, Faxø.
Fru Thyra Klarskov Nielsen (f. Hansen), Bryggeriet, Kirke Hyllinge.
Fru Aase Sejrsgaard-Jacobsen (f. Højer-Svendsen), Tougaard, Borre, Bjerringbro.
Fru Gudrun Bukh-Laursen, Jennum Brugsforening, Skibet.
Rigmor Jensen, Tornemarks Huse, Sandved.
Petra Jensen, Næsby v. Str., Slagelse.
Fru Mary Andersen (f. Johansen), Brugsforeningen, Gudumholm.
Fru Marie Krog Jensen (f. Jørgensen), Ferritslev, Ullerslev.
Fru Verna Gregersen (f. Jørgensen), Veterslev, Vrangstrup.
Fru Else Mortensen (f. Kristensen), „Christianelyst“, Harndrup.

Gerda Kristensen, Østkærsgaard, Ubberup, Kalundborg.
Fru Ellen Petersen (f. Lambert), Helligkorsvej 28 B², Roskilde.
Edith Larsen, „Nordlyset“, Fakse Ladeplads.
Gertrud Larsen, Dømmestrup, Fangel.
Fru Karen Hillebrand, Hjelm, Stege.
Laura Larsen, Henneberg, N. Nebel.
Martha Larsen, Brommark, Sorø.
Fru Ragnhild Ertmann (f. Larsen), Darup, Roskilde.
Magda Lyngberg, Oplev, Skørping.
Esther Madsen, Korshøj, Faarup, Lou.
Hilda Offersen, Buggeshøj, True, Jyll.
Dagmy Nielsen, Kankbølle, Hjortshøj.
Marie Nielsen, Lumbyholm, Aarslev.
Fru Marie Thomsen (f. Nielsen), Grønvang, Hjortshøj.
Fru Agnes Hansen (f. Olsen), Hjortshøj Enggaard, Hjortshøj.
Fru Astrid Christensen (f. Olsen), Gerskov, Otterup.
Sygeplejerske Gerda Petersen, Vridsløse, Næstved.
Sygeplejerske Else Præstgaard, Amtssygehuset, Aalborg.
Frk. Gerda Rasmussen, Vinderslev, Kjellerup.
Astrid Schjøth, Lindeballe, Gadbjerg.
Johanne Svanborg, Ellebøl, Vust.
Margrethe Tangsgaard, adrs. Kontorchef Hagen, Amager Fælledvej 27 St., Kbh. S.
Fru Adda Ludvigsen (f. Aastrup), Stenderup, Tofthund.

Vinteren 1931—32.

Erling Andersen, Farvergade 7, Næstved.
Johannes Skovgaard Andersen, Ulkendrup, Beltringe.
Kaj Andersen, Ørsbjerg Bøgegaard, Aarup.
Verner Andersen, Hovedgade 36, Hvalsø St.
Ludvig Børsting, Børstinggaard, Jebjerg.
Gdr. Rich. Christensen, Helberskov, Als, Østjyll.
Kristen Kristensen, Høgsbro, Hviding.
Jens M. Christiansen, Tjørnemark, Stege.

Peder Keld Foged, Lille Eje, O. Vindinge,
Klarskov.

Bmd. Frede Hansen, Heininge, Slagelse.

Hartvig Hansen, Gashøjgaard, Heininge,
Slagelse.

Henry Hansen, Engbogd., Gerdrup, Næstved.

Holger Hansen, Vemmelev, Forlev.

Markus Hansen, Holm, Nordborg.

Hmd. Magnus Hansen, Tømmestrup, Store
Heddinge.

Michael Hansen, Tingtved, Holbæk.

Thorvald Hansen, Sørslev, Stubbekøbing.

Christian Højddall, Marienlund, Stenderup.

Laurits Jakobsen, Nr. Jernløse, Regstrup.

Gdr. Aksel Jensen, Enggaard, Kvandløse,
Holbæk.

Gerhard Jensen (adr. Jens S. J.), Ho, Oksbøl.

Haakon Jensen, Næsby Str., Slagelse.

Poul A. Jensen, Tjæreby.

Jens P. Jørgensen, L. Neppesgaard, Harløse.

Jens Knudsen, Hestehavelund, Hjallesø.

Gorm Ellegaard Larsen, Orup, Fakse.

Gunnar Larsen, Klintgaard, Rødving.

Henning Larsen, Ravnshøj, Ørslevunderskov,
Ringsted.

Gdr. Peter Larsen, Smidstrup, Præstø.

Aage Laursen, Helbeskov, Als, Østjyll.

Gdr. Tage Lindø, Birkemosegaard, Kølstrup.

Gdr. Frits Lorentzen, Stensgaard, Bellinge,
Fruens Bøge.

Folke Lyngdal, Flødstrup, Ullerslev.

Jens Madsen, Veddum Kær, Veddum.

Kristian Madsen (adrs. Hans M.), Fodby.

Ejner Nielsen, Søgaard, Venslev, Skibby.

Erhardt Nielsen, Aasevang, Maare, Ørbæk.

Gdr. Hans Nielsen, Vejrup, Brenderup.

Niels Nielsen, Slimminge, Kværkeby.

Robert Nielsen, Sønderby Mølleg., Skibby.

Jens Nørgaard (adrs. Niels Jørg. Pedersen),
Skarsted, Thisted.

Viggo Olsen, Lavø, Helsingø.

Evald Pedersen (adrs. Gdr. Valdemar P.),
Eged, Karleby, Falster.

Frøde Petersen, Lumbsaas, Nykøbing S.

Johan Petersen, Højgaard, Taulov.

Kristian Petersen, Enemark, Toftlund.

Bagermester Sv. Aa. Petersen, Grejsdalen,
Veje.

Gdr. Harry Rasmussen, Ormslev, Forlev.

Aage Rasmussen, Kildevang, Gerdrup,
Næstved.

Hans Skude, Linderholm, Vesterborg, Loll.

Hans Staugaard, „Vesterskov“, V. Sottrup.

Sigurd Steffensen, Fraugde, Marslev.

Sommeren 1932.

Ellen Lindsberg (f. Andersen), Bybjerg-
gaard, Tømmerup, Dyssekilde.

Karen Andersen, Klostergården, Glumsø.

Fru Signe Sørensen, Adslev, Hørning.

Astrid Bendtsen, Vindegade 79, Odense.

Fru Margrethe Duus (f. Bonde), Tovrup,
O. Tandslet.

Karen Bondrup, Vinderslev, Kjellerup.

Fru Krista Jellesen (f. Carlsen), Engholt,
Hadsund.

Else Christensen, Vollerup, Slagelse.

Sara Christensen, Baldursgade 38, Esbjerg.

Fru Eva Christiansen, Ørnekildegård, Ørs-
levvester, Fjenneslev.

Ellen Guldberg, Uglerup Mejeri, Bromølle,
Jyderup.

Fru Kathrine Rasmussen, Mejeriet, Dunkær,
Ærø.

Fru Kirstine Johansen (f. Hansen), Svend-
strup, St. Clemens.

Fru Inger Madsen (f. Jensen), Uglemose-
gaard, Frederikssund.

Fru Marie Christensen, Risbro, Korup.

Viola Jensen, Sønderød, Ruds Vedby.

Karen Johansen, Gudumholm Skole, Gudum-
holm.

Karen Margrethe Heine, Ørnevej 7, Næstved.

Helga Knudsen, Hastrup, Præstø.

Fru Erna Olsen, Sandager Kohave, Kværn-
drup.

Fru Frida Maigaard (f. Laigaard), Maaløv,
Ballerup.

Edith Larsen, Silkeborgvej 101, Herning.

Fru Else Nielsen (f. Larsen), Fensmark,
Holme-Olstrup.

Anne Lauridsen, Agersnap, Ølgod.

Fru Inge Langgaard Knudsen, Granlygaard,
Dømmestrup, Fangel.

Mary Boesen, Eged, Karleby.

Ebba Nielsen, Drevagergaard, Stege.

Fru Olga Andersen (f. Nielsen), Vollerup,
Kalundborg.

Ellen Lund Pedersen, Kirkeby, Stenstrup,
Fyn.

Kamma Pedersen, Aalykkegade 18, Kolding.

Fru Mary Storm Nielsen (f. Frydendahl Pe-
tersen), Bakkely, N. Vittrup, Brørup.

Ingeborg Svenningsen, Gedesby Brugsfor-
ening, Gedser.

Elise Sørensen, Eihy Præstemk., L. Skensved.

Fru Paula Jensen, Kildeg., Karrebæksmide.

Vinteren 1932—33.

Folke Balmann, Hjørnegaard, Oure, Fyn.
 Herluf Carstensen, Lindgaard, Ll. Næstved,
 Næstved.
 Gdr. Peder Gravesen, Nr. Tranders, Aalborg.
 Gartner Chr. Hansen, Antvorskov Højskole,
 Slagelse.
 Johannes Hansen, Ulse Olstrup, Rønnede.
 Peder Hansen, Østerskovgaard, Højby, Fyn.
 Johannes Jensen, Staksøgaard, Illerup, Ka-
 lundborg.
 Knud Jensen, Højstensgaard, Menstrup, Hyl-
 linge.
 Niels Jensen, Rugbjerggaard, St. Lodager,
 Lille Skensved.
 Ove Jensen, Skadebækgaard, Høed, Jystrup.
 Fredlöv Jørgensen, Odbogaard, Veddinge,
 Faarevejle.
 Købmd. Egon Franck Larsen, Jernbanegade
 11, Fredensborg.
 Folmer Lauesen, Villa „Bakkehus“, Ormslev.
 Børge Lorentzen, Ladbygaard, Teglværk,
 Næstved.
 Anders Løjmand, Maglebrænde, Stubbekøbg.
 Søren Melballe-Jensen, Ellegaard, Aversl,
 Haslev.
 Aage Møller, Hovedvej 183, Glostrup.
 Carl Nielsen, Fiskebæk.
 Gunnar Nielsen, Kildegaard, St. Merløse.
 Hans Nielsen, Kraghø, Marstal.
 Sigvald Nielsen, Tjæreby.
 Hans Pedersen, Nygrd., Stensballe, Horsens.
 Jørgen R. Ammentorp Pedersen, Ullemark,
 Stege.
 Peter Petersen, Kr. Stillinge, Slagelse.
 Poul Petersen, Vejgaard, Ramløse, Helsing.
 Henry Rasmussen, Grønagerg., Kirkehyllinge.
 Carl Schmidt, Esrogaard, Røgerup, Skibby.
 Bestyrer Olav Stenbæk, Strandgaarden,
 Vejleby, Skibby.
 Christen Sørensen, Spandet, Arnum.
 Karl Thyge Thygesen, Als Nygrd., Als, Østj.
 Poul Truelsen, Nr. Tvede, Olstrup.

Sommeren 1933.

Else Marie Hansen, Skovlykkegaard, Kim-
 merslev, Borup.
 Clara Hansen, Nørreledgaard, Sømark,
 Borre, Møen.
 Petra Knudsen (f. Bendixen), Maare, Ørbæk.
 Rigmor Andersen, Egedal, Gandløse, Maaløv.
 Magda Udby Andersen, Ramløse, Helsing.

Sygeplejerske Karen Andersen, Amtssyge-
 huset, Odense.

Ingeborg Clausen, Lund, Fodby.
 Fru Anna Larsen (f. Hansen), St. Skauen-
 borg, Tommerup.
 Fru Astrid Østergaard, Birkelund, Nielstrup,
 Rønnede.
 Fru Edel Winther Christensen, Skallebølle,
 Skalbjergr.
 Ester Hansen (f. Jensen), Vinstrup, Vipperød.
 Marie Jensen, Hildestrup, Sdr. Ørslev, Falst.
 Hildur Hansen, Lillegrd., Ramløse, Helsing.
 Ingrid Jørgensen (f. Gdr. J.), Klemmen-
 strupvej, Køge.
 Helga Kaffka, Tyge Brahesvej 16, Aalborg.
 Else Larsen, Øgaard, Vettelslev, Vrangstrup.
 Fru Debora Kjær Pedersen, Skovlyst, Sdr.
 Felding.
 Anna Knudsen (ads. Chr. K.), Haastrup,
 Fyn.
 Esther Larsen, Toftegaard, Forlev.
 Ingefred Staunskær Larsen, Ubby, Jerslev.
 Ingrid Larsen, „Lykkebro“, Klippinge.
 Signe Larsen, Aagerup, Refsnæs, Kalundborg.
 Martha Lollike, Moseby, Horbelev.
 Dorette Sylvest (f. Nilausen), Damphøjgaard,
 Græse, Frederikssund.
 Bertha Kristensen, Østergade 12, Fr.sund.
 Erna Ovesen, Kastrup, Holbæk.
 Fru Astrid Palle Bjerre, Kildehøj, Kettinge.
 Esther Pedersen, Birkende, Langeskov.
 Inger Pedersen, Strøby Tolvhuse, Strøby.
 Karen Pedersen, Røgen Mark, Toustrup.
 Fru Marie Nielsen (Gdr. H. N.), Sierslev,
 Store Heddinge.
 Fru Valborg Rask Hansen, Stationsvejen,
 Stenstrup, Fyn.
 Fru Elly Sommer Petersen, Kragelund Ho-
 vedskole, Silkeborg.
 Fru Cathrine Bonefeld (f. Staugaard), Snog-
 bæk, V. Sottrup.
 Fru Anna Margrethe Flensborg (f. Truelsen),
 Søndergade 20, Herning.

Vinteren 1933—34.

Ernst Andersen (Gdr. Chr. A.), Vindinge,
 Roskilde.
 Fred. V. Andersen, Høm Østermark, Ribe.
 Jens Andersen, Bastegaarden, Rønnede.
 Jørgen Andersen, Egeslevmagle, Flakkebjerg.
 Kristian Andreasen, Bildsø, Slagelse.
 Jakob Gadegaard Bennetsen, Høm Central,
 Ribe.

Gunner Bjerre, Fæledsletg., Vinding, Vejle.
 Vilfred Brodersen, Jernved, Gredstedbro.
 Jakob Bonnesen, Nr. Broby, Fyn.
 Svend Christensen, Burkal, Bylderup-Bov.
 Verner Christiansen, Agersø.

Thorkild Christiansen (Tømrem. C.), Haarlev St.

Frede Clausen, Braa, Braaskov.

Plejer Viggo Clausen, Søborg Hovedgade 42 B, Søborg.

Gdr. Sv. Aa. Frederiksen, Ringsted Mark, Ringsted.

Aage Hansen, Højgaard, Vinnerup, Glumsø.
 Hans E. N. Hansen, Østergaard, Skørpinge, Flakkebjerg.

Karl Hansen, Ringstedgade 47, Næstved.

Karl Blom Hansen (Chr. H.), Faurholdt, Ribe.

Knud Hansen, Svinninge, Nr. Asminderup.

Niels Hansen, Oure Mark, Gudme.

Forp. Oluf Hansen, Egegaard, Lyngø, Sorø.

Richard Hansen, Jenslev, Kirke Saaby.

Adler Henriksen, Sandagergaard, Nyrup.

Alfred Jakobsen, Krejbjerg, Balling.

Sigurd Jacobsen, Gravlev Mosegaard, Skørping.

Valdemar Jacobsen, Møgelkast, Horsens.

Carl Jensen, Fredsø, Sneslev.

Jens Chr. Jensen, Østrup, Uggerløse, Tølløse.

Johannes Jensen, Nordrup, Farendløse.

Laus Jensen, Maglebjerggaard, Vallensved, Fodby.

Poul Fredebo Jensen, Sønderup, Slagelse.

Poul Jensen, Kirke Stillinge, Slagelse.

Svend Jensen, Erdrup, Boeslunde.

Poul Erik Jørgensen, Stokkemærke Skovhuse, Vesterborg.

Martin Knudsen, Skovgaard, Jordløse.

Gunnar Bagge Kristoffersen, Slotsbjergby, Slagelse.

Knud Krogh, Bredhalegaard, Gedsted.

H. Kristian Larsen, Guderup, Næstved.

Olav Møller Larsen, Dysted, Olstrup.

Mejerist Martin Laursen, Mejeriet „Køge“, Køge.

Vognm. Peter Laursen, Astrup, Arden.

Sigurd Lundgaard, Herskind, Skovby, Jyll.

Aksel Madsen, Bavnegaard, Fodby.

Gdr. Andreas Madsen, Gestelevlunde, Espe.

Jens Evald Madsen, Hyldegaard, Egeslevlille, Tjæreby.

Gdr. Olav Madsen, Aasager, L. Heddinge, Rødvig.

Peder Madsen, Stenagergaard, Blaaehøj.

Rasm. Marquardsen, Grønderup, Pejrup, Fyn.

Svend Mortensen, Lyngbygaard, Boeslunde.
 Bagersv. Ejnar Møller, Brede, Bredebro.

Arne Peter Nielsen, Bøgelgaard, Als, Østjyll.
 Mejerist Hans O. Sommer Nielsen, Idestrup, S. Ørslev.

Kelly Ditlev Nielsen, Bakkehøjgaard, Gra-verhusene, Solbjerg.

Kristian Nielsen, Venslev, Skibby.

Niels Chr. Nielsen, Aakærhus, Skelund.

Peter Nielsen, Stenholm, Ulse Olstrup, Røn-nede.

Svend Nielsen, Gaasetofte, Kalundborg.

Knud Nygaard, Rosted, Slagelse.

Hans Olsen (J. O.), Rerslev, Ruds Vedby.

Thorkild Olsen, Frihedsholm, Hagedst, Gislinge.

Knud Pedersen, Nygrd., Stensballe, Horsens.

Paul Pedersen, Hejnerup, Thureby.

Thorvald Pedersen, Vosmose, Vejstrup.

Holger Petersen, Østerliden, Lundby.

Jens Kjeldsen Rasmussen, Karlby, Hornslet.

Viggo Petersen, Strandgaarden, V. Eges-borg, Lov.

Niels Sander, Seltinggrd., Pillemark, Samsø.

Gunnar Sørensen, Vantinge, Ringe.

Asger Støhr, Karlby, Hornslet.

Knud Sørensen, Tjørntved, Vedde.

Aage Thomsen, Vithen, Hinnerup.

Jacob Thomsen, Grydsted, Nibe.

Elvin Thorn, Drastrup, Skalborg.

Sommeren 1934.

Inger Aborg, Skader, Randers.

Agnes Andersen, Højstrupgrd., Flakkebjerg.

Fru Anna Clausen, Ønslev, Eskildstrup.

Kathrine Andersen, Kærby, Kassemose.

Anne Marie Christensen, Askelygaard,

Tjæreby Mark, Roskilde.

Fru Ellen Pedersen, Lyksagergaard, Greve, Taastrup.

Fru Gudrun Larsen, Hestehavegaard, Varpe-lev, Klippinge.

Aase Nielsen (f. Clausen), Sdr. Ørslev.

Elisabeth Eggert (Pastor Nielsen), Højer.

Karen Kaarsho, Teglstrup Præstegaard,

Teglstrup, Vendsyssel.

Inger Hansen, Vemmelev Mark, Forlev.

Julie Hansen, Ormidslø, Forlev.

Fru Signe Pedersen (f. Hansen), Dyreby, Henne.

Marie Helms, Sølystvej 47, Alderslyst, Silke-borg.

Fru Nielsigne Østergaard, Vejlbj, Riisskov.

Fru Ellen-Elise Jensen, Fredbjerg, Farsø.
 Fru Erna Woetmann Petersen (f. Jensen),
 Lodhøjgaard, Snesere.
 Rigmor Jensen, Albjerggrd., Øllerup, Fodby.
 Fru Dortha Petersen, Lyngvang, Jerring,
 Grindsted.
 Fru Esther Schmidt (f. Jellesen), Tomskaar,
 Veddum.
 Ekspeditrice Kirsten Jeppesen (adrs. Simon-
 sen), Vestergade 1, Skive.
 Fru Elsa Hansen, Rolighedsgaard, Baads-
 lunde, Skelskør.
 Dagny Jørgensen, Nøbbet, Svinshjerg, L.
 Jenny Kimer, Hullebæk, Nykøbing F.
 Sigrid Kirkegaard, Venslev St.
 Ingeborg Høirup Knudsen, Pildamsvej 28¹,
 Rødovre, Vanløse.
 Elna Bøgedal, Ry St.
 Fru Else Mortensen, Gandløse, Maaløv.
 Jenny Haahr Larsen, Nordenskov.
 Marie Larsen, Sterredegaarden, Landsgrav,
 Slagelse.
 Fru Grethe Lauridsen, Haastrup, Nordenskov.
 Anna Madsen, Kærhavegaard, Staaby.
 Helga Madsen, Vedby Mark, Ruds Vedby.
 Else Nielsen, Bovense, Ullerslev.
 Fru Rigmor Nielsen, Højbjerggaard, Hjem-
 bæk, Jyderup.
 Fru Signe Olsen (f. Fogh Simonsen), Bøge-
 bjerggaard, Emtofte, Melby.
 Fru Martha Hansen (f. Nielsen), Stigaard,
 Abbednæs, Næstved.
 Fru Marie Hansen Jensen (f. Pedersen),
 Skaftelev, Slagelse.
 Ingrid Philipsen, Avnbøllund, Avnbøl.
 Fru Marie Tychsen (Sibbesen), Gammelgab,
 Broager.

Vinteren 1934—35.

Niels Aaen, Nørhaldne, Vadum.
 Gunnar Andersen, Stationsvejen, Skamby.
 Jens Jepsen Christensen, Høgsbro, Hvidding.
 Politibetjent Karl Oluf Christensen, Mads
 Holmsvej 31, Helsingør.
 Svend Ove Christiansen, Ørslevvester, Fjen-
 neslev.
 Ove Ebbe, Hesselholm, Ø. Ulslev.
 Oktar N. Egedal, Nørremose, Kværndrup.
 Johannes Egelund, Horne, Faaborg.
 Kristian Frederiksen (Fr. F.), Dall, Svend-
 strup.
 Peter Grothe, Dyrslægegrd., Frederikssund.
 Ege Hansen, Egholmsgrd., Uggeløse, Lyng.
 Hans Alb. Hansen, Snekkemose, Ærøskøbing.

Bestyrer Helge Hansen, Sdr. Jellinge, Dal-
 mose.
 Magnus Vest Hansen, Ulslev, Sdr. Ørslev.
 Richardt Hansen (Laur. H.), Bildsø, Slagelse.
 Svend Hansen (Har. H.), Ugledie, Allerslev.
 Bernhard H. Hemmingsen, Elmely, Nr. Tren-
 derup, Stege.
 Hans Ove Jacobsen (J. P. J.), Lille Røttinge,
 Tappernøje.
 Anthon la Cour Jensen, Grundmosegaard,
 Jyderup.
 Henning Viegaard Jensen, Stenmagle, Sten-
 lille.
 Holger Jensen, Østrup, Ugerløse.
 Jens Mosegaard Jensen, Mosegaard, Sierslev,
 St. Heddinge.
 Olaf Jensen, Toksværd, Holme-Olstrup.
 Richard Jensen, Ruds Vedby Sk., Ruds Vedby.
 Bruno Johansen, Stensby, Stensved.
 Frede Johansen, Klokkegaard, Toksværd,
 Holme-Olstrup.
 Helge Jørgensen, Skelby, Fiskebæk, Falster.
 Helge Astrup Jørgensen, Ravnsholtegaard,
 Tøvelde, Stege.
 Jens Peder Jørgensen, Aashøj, Køge.
 Peder Aage Jørgensen, Vadum.
 Vognmand Svend Jørgensen, Stokkemarke.
 Peder A. Kaasen, Tiset, Gram.
 Poul Kjeldgaard, Ladelund, Arden.
 Alfred Egelund Knudsen, Bjerne Mark, Faa-
 borg.
 Christian Laigaard, Hejlskov, Højslev.
 Frede Lynggaard Larsen, Lynggaarden,
 Langebæk.
 Frederik Larsen, Eskildstrup Mølle, Haslev.
 Jørgen Larsen (V. L.), Skovlænge, Søllested.
 Povl Larsen, „Hesselholt“, Borre.
 Parcell. Thorkild Larsen, Rørvig Søndervang,
 Rørvig, Nykøbing S.
 Gdr. Nicolai Laugesen, „Rammelhøj“, Jels.
 Vagn Laursen, Egebjerg Skole, Braade.
 Harald Neerup Madsen, Korshøjgaard, Faa-
 rup, Lou.
 Gdr. Alfred Ø. Nielsen, Truelstrup, Viby.
 Frede Nielsen, Nr. Hyllinge, Kr. Hyllinge.
 J. Folmer Nielsen, Skovvejgaard, Simendrup,
 Haslev.
 Gdr. Martin Nielsen, Ramsøgaard, Gadstrup.
 Victor Nielsen, Langet, Ryde.
 Viggo Nielsen, Stenløsevej 48, Brønshøj.
 Viggo Ellebjerg Nielsen, Hesselby, Skelskør.
 Oscar Nagel, Skattebøllegaard, St. Snøde.
 Erik Henning Olsen (Chauffør O.), Giese-
 gaard, Kværkeby.

Herluf Pedersen, Bækkegaard, Jullerup.
 Jens Pedersen, Palæet, Roskilde.
 Jørgen Pedersen, Højmosgaard, Nr. Onsild,
 Hobro.

Niels Chr. Pedersen, „Sindal“, Lamdrup.
 Svend Frydendahl Pedersen (L. P. P.),
 Eskelund, Brørup.

Verner Pedersen, „Vosmose“, Vejstrup.
 Gdr. Chr. Adler Petersen, Fuldbj, Sorø.
 Aksel Petersen, „Højgaard“, Taulov.
 Niels Jørgen Poulsen, Trosmosgaard, Næs-
 bjerg.

Svend Poulsen, Bakkebølle, Nyraad.
 Aage Rasmussen, „Højgaard“, Bakkebølle,
 Nyraad.

Hans Rasmussen, Jungsgård, Ellerup, Gudme.
 Henrik Bertram Rasmussen, Gl. Skaarupvej
 201, Svendborg.

Jens Carl Rasmussen, Stude Mark, Forlev.
 Hans Skovgaard, Gl. Skaarupvej 24, Svend-
 borg.

Knud Slots, Nekselø, Følleslev.
 Harry Sørensen, Bækgaard, Fly, Skive.
 Kaj Sørensen, Eskør, Ejby, Fyn.
 Thorkild Sørensen, Tørnemark, Sandved.
 Fridlev Thomsen, Engholm, Bur.
 Kastor Thorn, Drastrup, Skalborg.
 Verner Torpe, Budsemark, Borre.
 Svend A. Wied, Blands, Bandholm.
 Martin Winther, Pollerup, Stege.
 Povl Winther, Pollerup, Stege.

Sommeren 1935.

Fru Esther Larsen, Moselundsgaard, Vig.
 Andrea Bilgrav, Sønderlandsgade 2, Holste-
 bro.

Asta Christiansen, Nygade, Vig.
 Karen Bisgaard Christiansen, Hjedding, Øl-
 god St.

Rigmor Fischer, „Lannegaard“, Dræby, Fyn.
 Asta Glud, Granslev, Laurberg.
 Inger Marie Hansen, Fraugde, Marslev.
 Inga Hjelmager, Krogsholtegaard, Stege.
 Fru Anna Marie Johansen, Brøndum, Løgstør.
 Fru Else Margrethe Sivertsen, Braade, Ny-
 købing Sj.

Fru Hansine Bahlbro, Egeskovvej 89, Fre-
 dericia.

Rigmor Jensen, Grønslet, Sønderholm.
 Ingeborg Jespersen, Krogsgård, Flakkebjerg.
 Astrid Knudsen, Skovgaard, Jordløse.

Fru Else Pedersen, „Moesgaard“, Vindinge,
 Roskilde.

Marie Møller Rasmussen, Søby, Hornslet.
 Fru Anna V. Steffensen, Baleholt, Egen-
 se, Mou.

Fru Bodil Pedersen, Byskov, Eskildstrup.
 Elise Studsgaard Olsen, Studevængegaard,
 Karise.

Fru Henny Isberg, Folehaven 37 B, St., Kø-
 benhavn, Valby.

Fru Karen Jacobsen, Hjertingskov, Rødding.
 Maria Petersen, Nygaard, Stensballe, Hor-
 sens.

Juliane Poulsen (Dines Jensen), Hundstrup,
 V. Skerninge.

Grete Rasmussen, Maglegaard, Mern.
 Johanne Rasmussen, Nr. Aaby.

Mary Rasmussen, Smaaskovgaard, Kalby,
 Holme-Olstrup.

Fru Dorteia Petersen, Lyngvang, Jerrig,
 Grindsted.

Fru Erna Christiansen, Kaadekilde, Bred.
 Emmy Weller, Korsbækgaard, Skelund.

Inga Nielsen Velling, Hadsund.

Vinteren 1935—36.

Niels Møller Andersen, Astrup Mk., Maarslet.
 Marius Lange Andersen, Vindebæk, Askeby,
 Møen.

Kristian Poulsen Bank, Vedersø Klit, Ulf-
 borg.

Kristian Andsager, Hansensvej 8 b, Slagelse.
 Erik Benjaminsen, Alslev, Varde.

Frede Bom, Egen, Nr. Alslev.
 Carl Aage Christensen, Grundkærgaard, Kr.

Stillinge, Slagelse.
 Peter Andresen Kaad, Mindebjerg, Kirkehø-
 rup, Als.

Orla Grundsøe, Aast Mejeri, Vandel.
 Bernhard Hansen, Tjustrup, Fuglebjerg.

Christen Blom Hansen, Faurholt, Ribe.
 Jens Børge Hansen, Vindstrup, Fuglebjerg.

Villy Hansen, Ny Hjabelund, Tranget.
 Peter Hell, Lambjerg, Kirkehørup, Als.

Forp. Thorvald Jensen, Sønderup, Slagelse.
 Jacob Jørgensen, Aashøj, Køge.

Knud Larsen, Guderup, Næstved.
 Gunner Madsen, Vejringe, Stubbekøbing.

Hans Marquardsen, Grønderup, Pejrup.
 Gunnar Nielsen, Slotsbjergby, Slagelse.

Jens Nielsen, Horreby, Karleby.
 Herluf Olsen, Everdrup, Bøgesø.

Gdr. Børge Woetmann Petersen, Snese-
 retorp, Snese.

Harry Petersen, Hastrup, Gadstrup.

Jens Peter Petersen, Præstbrogaard, Farendløse.
 Knud Oluf Petersen, Reinstrup, Fuglebjerg.
 Otto Petersen, Øster Syv, Viby.
 Helmer Østergaard Poulsen, Terpet, Taars.
 Knud Rasmussen, Erdrup, Boeslunde.
 Poul Skov, Over Jersdal.
 Orla Schrøder, Bønnebæksgaard, Sdr. Bjerger.

Sommeren 1936.

Marie Abildgaard, (H. Sejr), Nytorv 4, Slagelse.
 Fru Margrethe Hansen, Taageskov, Snese.
 Fru Marie Dam, Nørreby, Bogense.
 Fru Hanna Chorazova, Skola Rolnicza na Blichu, Polen.
 Fru Laurette Nielsen, Lærer A. Juhl N., Møgeltønder.
 Else Eriksen, Stensgaard, Aas, Fakse.
 Marie Christiansen (N. C.), Haarbølle, Askeby.
 Else Hansen (Sadelm. H.), Tuse, Gislinge.
 Fru Ingrid Jensen, Bakkegaard, Sallerup, Klarskov.
 Tove Hansen (Gdr. N. H.), Nyborre, Borre.
 Fru Kirstine Jensen, Kærlund, Farre.
 Elisabeth Hendriksen, Langdyssegaard, Onsvad, Krogstrup.
 Fru Gudrun Hansen, Kelleklinte, Forsinge.
 Fru Karen Rasmussen, Kastelgrd., Mesinge.
 Edle Jørgensen, Ø. Stillinge, Slagelse.
 Erna Jørgensen, Skovsteds Minde, Svinø, Lundby.
 Karen Larsen, Hundestensgaard, Boeslunde.
 Fru Ingrid Petersen, Baltinggaard Skov, Ringe.
 Helga Madsen, Enghøj, Alleshave.
 Fru Ragna Mygind, Estvad, Rønbjerg.
 Agnete Nielsen, Smedegade 6, Slagelse.
 Fru Anna Hansen, Syløvsvej 25, Korsør.
 Gerda Nielsen, Løserupgaard, Udby, Holb.
 Rina Olsen, Everdrup, Bøgesø.
 Fru Astrid Kulby, Halkevad Mølle, Flakkebj.
 Astrid Ploumann Petersen, Ellebæksgaard, Rekkende, Allerslev.
 Else Petersen (P. J. P.), Overeven, Snese.
 Inge Woetmann Petersen, Topkildgaard, Haslev.
 Else Marie Storm, Horne, Faaborg.

Vinteren 1936—37.

Gunnar Andersen, Hustoftegaard, Ø. Stillinge, Slagelse.

Kane Andersen, Sdr. Alslev, Egebjerg.
 Rasmus Andersen, Bøgehøjgaard, Pederstrup.
 Alfred Christensen, Kongskildegrd., Snese.
 Jens O. Teglggaard Christensen, Tystrup, Fakse.

Niels Christensen, Hemmeshøj, Forlev.
 Knud Frederiksen, Vedskølle, Tjæreby.
 Paul Eilif Frederiksen, Østergaard, Slimminge, Østervang.

Tage Nielsen Fritz, Serup, Lemming.
 Anders Hansen, Bendslev, Fuglebjerg.
 Carl Aage Hansen, Bovense, Ullerslev.
 Ejnar Hansen, „Annasminde“, Sageby, Mern.
 Hans Rask Dalby-Hansen, Sprove, Stege.
 Børge Lang Holm, Gyrstinge, Ringsted.
 Børge A. Jensen, Viemose.

Johannes Jensen, Veddinge, Faarevejle.
 Knud Bøje Jensen, Dyrelund, Strø, Gørløse.
 Ludvig Jensen, Nordgaarden, Gørslev, Østervang.

Niels Frede Jensen, Erdrup, Boeslunde.
 Folmer Jørgensen, Jenstrup, Hyllinge.
 Hans N. Jørgensen, Asminderup, Nr. Asminderup.

Erhard Nøhr Larsen, Klekkende, Askeby.
 Kristian Lindsteen, Gandløse, Maaløv.
 Carlo Oscar Madsen (Banearb. M.), Pjedsted, Jyll.

Eigil Madsen, Rishøjgrd., Hedsbjerg, Firhøj.
 Knud Mikkelsen, Serup, Lemming.
 Aage Halling Nielsen, Stentegaard, Frølund, Korsør.

Ejner J. Nielsen, Søgaard, Kregme.
 Helge Nielsen, Koster, Stege.
 Jens Aage Nielsen, Anneksgaard, Kostræde, Lundby.

Anton R. Olsen, Skovvejen 3, Hvalsø.
 Svend Olsen, Aavang, Trønninge Allé, Regstrup.

Svend Aage Olsen, Hillested, Maribo.
 Anders Petersen, Hallelev, Slagelse.
 Christen Pedersen, Tranegaard, Ramløse, Helsing.

Niels C. Pedersen, Højagergaard, Kregme.
 Hans Rasmussen (L. P. R.), Erikstrup, St. Heddinge.

Viggo Resdahl, Serup, Lemming.
 Kaj Strange, Skolegade 13, Nykøbing F.
 Hans Truelsen, Nr. Vedby, Nr. Alslev.

Sommeren 1937.

Emmely Guldberg, Uglerup Mejeri, Jyderup.
 Else Hansen (Gdr. Har. H.), Ugledie, Allerslev.

Karen Elmentoft Hansen, Køng Kro, Lundby.
 Fru Valborg Andersen, St. Snøde, Langeland.
 Ketty Hemmingsen (Gdr. Ludv. H.), Marrebæk, Væggerløse.

Ester Henriksen, Stensballe, Horsens.
 Else Jacob, Elmevej 10, Viby Sj.
 Martha Jensen (Laur. J.), Seden Mark, Seden.
 Martha Jørgensen, Vøjstrup, Nr. Broby.
 Astrid Knudsen, Hersnap, Dalby, Fyn.
 Fru Grete Toftegaard, Egeslevmagle, Flakkebjerg.

Fru Mary Weis, Kvie, Ansager.
 Fru Inge Andersen, St. Højbjerggaard, Langeskov.

Meta Møller, Hedevang, Ansager.
 Fru Agnes Sørensen, Bredtved Andelsmejeri, Holbæk.

Fru Rigmor Kjærgaard, Staby, Ulfborg.
 Fru Kirsten Madsen, Hyllested, Dalmose.
 Gudrun Deichmann Poulsen (Gdr. P. P.), Glerup, Gedsted.

Ellen Rasmussen, Skernevej, Nr. Alslev.
 Gudrun Rasmussen, Nymøllegaard, Hedehusene.

Dagny Thomsen, Engholm, Bur.

Vinteren 1937—38.

Peter Andersen, Nye Dueled, Breum, Jebjerg.
 Kristian Christensen, Øster Breum, Jebjerg.
 Vilhelm Drecher, Ø. Velling, Langaa.
 Frede Eliassen, Ørby, Koldby, Samsø.
 Aksel Hansen, Ærtebjerggaard, Vindinge, Roskilde.

Aksel J. Hansen, Tornkærgaard, Lundby.
 Frank Hansen, Nørregaard, Bidsinge, Stege.
 Hjalmar P. Hansen, Gashøjgaard, Heininge, Slagelse.

Holger Hansen, Lysholm, Haslev.
 Fru Sofie Hansen (Jørgen H.s Mor), Svendsholm, Sludstrup.

Karl Hansen, Højagergaard, Harrested, Sludstrup.

Thyge Hansen, Jensensminde, Aalebæk, Borre.

Svend Aage Jensen (Ølh. J.), Gedser.
 Poul Johnsen, Lyderslev, St. Heddinge.
 Ejner Juul, Bodilsgaard, Haastrup.
 Niels Peter Larsen (Gdr. J. P. L.), Tostenæs, Askeby.

Peter Højris Larsen, Højrisgaard, Haslev.
 Svend Larsen, Læshøj, Højby Sj.
 Hans Lydixen, Skibelund, Gabøl.
 Otto Madsen, Vallensved, Fodby.

Bestyrer Poul K. Madsen, Tjæreby Mark, Haslev.

Axel Mathiesen, Traasbøl, Bovrup.

N. Erling Mathiasen, Bidsinge, Stege.

Christen Nielsen, Bennebo, Mørkov.

Ejler Nielsen, Forlev.

Erling Friemann Nielsen, Glarbogaard, Koster, Stege.

Ernst Ellebjerg Nielsen, Trestensgaard, Hesselby, Skelskør.

Knud Nielsen, Stenvadgaard, Havrehjerg.
 Olav Nielsen, Diagergaard, Slotsbjergby, Slagelse.

Jørgen H. Nissen, Brøndlund, Gabøl.

Frimodt Olsen, Korsagergaard, Skørpinge, Flakkebjerg.

Hans Erl. Olsen, Sognefogedaarden, Rødvig, Stevn.

Harald Olsen, Bøgebjerg, Rødstofte, Vordingborg.

Svend Aage Olsen, Bryggerhøj, Asnæs.
 Christoffer Ovesen, Bevtøft.

Børge Petersen, Bjerregaarden, Tornby, Vendsyssel.

Gdr. Gerner Ingemann Petersen, Elmegaard, Staantum, Randers.

Hans Pedersen (Gdr. K. P.), Henninge, Rudkøbing.

Hans C. Pedersen, Lindegaard, Sdr. Næraa, Aarslev.

Johannes Chr. Pedersen, Dysagergaard, Fuldby, Sorø.

Chr. Rasmussen, Lebøl, O. Tandslet, Als.
 Svend Rasmussen, Holmegaard, Svendsmark, Stege.

Hans Schmith, Engesvang, Nyby, Brørup.

Anker Stendal, Stenagergaard, Gryderup, Boeslunde.

Bmd. Kaj Chiler Sørensen, Toftebo, Tys-totte M., Tjæreby.

Børge Lund-Thomsen, Jelshus, Jels.

Sommeren 1938.

Inger Abildgaard, Klarup St.

Grethe Andersen, Gudbjerg, Gudme.

Sigrid Ellegaard, Korsvejen, Faaborg.

Ellen Hansen, Trollebrogaa, Jenslev M., Kirke Saaby.

Ellen Henriksen, Hansensvej, Slagelse.

Asta Jensen, Hesteskogaarden, Klippinge.

Ellen Hauge Jørgensen, Antvorskov Højskole, Slagelse.

Søster Korsbæk, Savværket, Skelskør.

Ellen Larsen, Bakkevejgaard, Arninge,
Dannemare.
Agnes Madsen, Fruerby, Sdr. Felding.
Valborg Friis Madsen, Broskov, Tappernøje.
Gunild Nielsen (Sognef. N.), Serdrup, Slagelse.
Margrethe Nielsen, Staarup, Nykøbing Sj.
Elna Petersen, Ellerup, Gudme.
Fru Nora Borch, Bobøl, Fovling.
Erna Sørensen, Østergaard, Haarlev.
Marie Sørensen (Chr. F. S.), Tornemark,
Sandved.
Fru Ane Marie Nielsen, Tystofte, Tjæreby.

Vinteren 1938—39.

Hertel Ahrent, Suhrsvej 21, Korsør.
Alfred Skjoldager Andersen, Vellerup, Skibby.
Børge Andersen, Dampbageriet, Lillerød.
Henning Andersen, Keldstrup, Slagelse.
Martin Møller Andersen, Ørbækgrd., Ørbæk.
Vagn Andersen (S. P. A.), Rorup, Lejre.
Christian Christensen (M. C.), Tøndering,
Durup.
Thorkild Christensen, Savværket, Maarum.
Gunnar Christensen, Løsning Nørremark,
Løsning.
Ejner Christiansen, Houmannsgade 60, Horsens.
Gustav Gieralen, Jernbanestationen, Nyborg.
Peder P. Hansen, Hildursgade 6, København Ø.
Richard Hansen (P. Skaaning), Skørtinge,
Ryde.
Chr. Høj, Engholm, Torpe, Alleshave.
Frede Jensen, Hesselbjerggaard, Ejby, Ll.
Skensved.
Helge Jensen, Saltøby, Hyllinge.
Laur. Jensen, Holegaarden, Husby, Ejby.
Poul Jensen, Larsensvej 5, Grædsted.
Gunnar Larsen, Svinø, Lundby.
Svend Aage Larsen, Bælum.
Svend Ove Larsen, Sigersted, Ringsted.
Peter Mikkelsen, Nisset, Lemming.
Børge Mogensen, Algade 37, Korsør.
Mogens Mogensen, Hostrupsvej 42, Hillerød.
Carl Nielsen, Nygaarde, Ry.
Karl E. Nielsen, Hougaardsskoven, Skaarup.
Karl Nielsen, Dalby Møllegaard, Krogstrup.
Peter Nielsen, Højbo, Hurup, Østjyll.
Svend Nielsen, Hougaardsskoven, Skaarup.
Poul Olsen, Askemosegaard, Toksværd,
Holme-Ølstrup.

Evald Pedersen, Kirke-Saaby Sand, Hvalsø.
Knud E. Pedersen (N. P.), Volden, Slagelse.
N. Johs. Pedersen, Bredholmshus, Sorø Landsogn, Sorø.
Ole Pedersen, Statsseminariet, Tønder.
Johannes Petersen, Stude, Forlev.
Valdemar Petersen, Ebbeskov, Fakse.
Jens Chr. Sørensen, Vejleby M., Skibby.
Hans Evald Thomsen, Frimestervej 8, København.
Willy Thomsen, Lyngø, Sorø.
Johannes Woidemann, Vestergade 35, Helsingør.

Sommeren 1939.

Ebba Danielsen, Solmundefjord, Thorshavn.
Grethe Hansen, Sdr. Stationsvej 15, Slagelse.
Inger Jensen, Maglekærgaard, Lundby.
Marie Jensen, Østervang, Høed, Mørkøv.
Fru Mary Jensen, Glim, Roskilde.
Fru Anne Lise Jespersen (Install. J.), Hirtshals.
Anna Petersen, Blangshave, Rudkøbing.
Elise Petersen, Seminariet, Haslev.
Katrine Petersen, Stenderup, Vester Sottrup.
Lise Petersen, Tranemosegaard, Søllested.
Fru Inger Rasmussen (f. Poulsen), Hyltebjærg Allé 60 C² tv., Vanløse.
Dagmar Rasmussen, Bjeraarsgaard, Kagerstrup, Ørslev.
Marie Rasmussen, Skovly, Randbøl.
Thyra Rasmussen, Ungdomsleiren, Asserbo, Frederiksværk.
Ingrid Simonsen, Fraugdegaard, Marslev.
Else Sørensen, Jægergaarden, Vallø.
Karen Sofie Thomsen, Ulstedlund, Ulsted.
Ebba Weihe (adrs. Fru O. Fog), Forchammersvej 5, København F.

Vinteren 1939—40.

Aksel Andreasen, Frydendal, Mørkøv.
Bestyrer Kølby Bjerglund, L. Valby, Slagelse.
Knud Børge Brandt, Holmegaard, Spejlsby, Stege.
Jens Chr. Winther Christiansen, Solvangs Allé 43, Horsens.
Otto Frederiksen, Roarsvej 30³, Københ. F.
Regnar Hansen, Solvej 15, Horsens.
Knud Harrekilde, Eskildstrup, Pederstrup.
Chr. Hundsbalte, Antvorskov, Slagelse.

- Harald Jacobsen, Antvorskov Højskole, Slagelse.
 Mejerist Holger Jørgensen, Bødstrup O., Frederikslund.
 Morten Kiørbo, Amager Fælledvej 26, København S.
 Børge Larsen (Sognef. L.), Sæby, Høng.
 Frede Larsen, Flakkebjerg M., Flakkebjerg.
 Gerner Reinholt Larsen, Højbjergg., Lundby.
 Aksel Nielsen, Skjolddelev, Hinnerup.
 Kaj Werny Nielsen, Ringstedvej 74, Roskilde.
 Poul Nørgaard Nielsen, Kyringe Teglværk, Ringsted.
 Kaj Olsen, Søndergade 17, Silkeborg.
 Arbmd. Karl Petersen, Vorbasse.
 Gartner Orla Petersen, Fællesflid, Heisevej 6, Lillerød.
 Poul Munck Petersen, Skovhytten, Onshæk, Bornholm.
 Henning Rasmussen, Spanager Børnehm, Ll. Skensved.
 Svend Aage Rasmussen, Kagstrup, Ørslev.
 Alfred Schmidt, Pedersborg, Sorø.
 Niels Erik Svendsen, Stengade 3, Helsingør.
 Stud. theol. Thyge Svendsen, Kirkebakken, Rødding.
 Robert R. Wass, Glædesbjerggaard, Helsingør.
- Sommeren 1940.*
 Fru Bertha Olesen, Bakkegaarden, Borris.
 Fru Gunda Olsen, Krogstrup.
 Karen Juel Andersen, Thyregod Skole, Thyregod.
- Gudrun Broch, Ved Lindevangen 26, København F.
 Yrsa Christensen, Herritslev Maskinværksted, Herritslev.
 Ingeborg Ellegaard, Højstrupgaard, Dalmose.
 Agnete Lykke Hansen, Lykkebjerggaard, Høve, Asnæs.
 Anny Hansen, Pedersborg Huse, Sorø.
 Inga Hansen, Spangsbo, Kalundborg.
 Randi Hansen, Øreby, Sdr. Bjerger.
 Aase Hansen, Bakken, Emdrupvej, Fredensborg.
 Oda Jacobsen, Bagenkop, Langeland.
 Kathe Jensen, Jungshavehus, Hørve.
 Minna Johansen, Slagelsevej 147, Kalundborg.
 Anna Karlsen, Hørve St.
 Gudrun Kjærgaard, Skotterupgade 91 tv., København N.
 Guldborg Larsen, Slagelsevej 86, Kalundborg.
 Ingeborg Larsen (Chr. L.), Skibby Mark, Skibby.
 Elna Madsen, Egebjerg Mark, Braade.
 Gerda Madsen, Herrestrup, Grevinge.
 Ellen Melthorn, Hellerupvej 50, Hellerup.
 Estrid Olsen, Karleby St.
 Valborg Olsen, Moeslund, Landerslev, Krogstrup.
 Agnethe Obel Pedersen, Fyrhøjvej 19, Kgs. Lyngby.
 Inger Rasmussen, Lou.
 Karen Rasmussen, Stubberup, Nysted.
 Meta Rasmussen, Kusterslev M., Jullerup.
 Fru Marianne Zuchold, Ørenæs, Ørehoved.
 Fru Esther Sværke, Graunhøj, Kalvehave.

Indhold

<i>Mads Hansen: Vort Haab</i>	3
<i>Fred. Nørgaard: Fred udi Hjertet</i>	5
<i>Erik B. Nissen: Grundtvig og Menneskelivet</i>	9
<i>H. P. Hansen: Den første grundtvigske Præst</i>	17
<i>Thorvald Laursen: Hvor dansk Ungdom giver Folket sin Ferie</i>	23
<i>Erik B. Nissen: Aaret 1940 — 41</i>	28
<i>Møder paa Højskolen</i>	38
<i>Noter og Nyt</i>	39
<i>Elevholdene</i>	40
<i>Elevforeningens Beretning</i>	43
<i>Elevforeningens Regnskab</i>	45
<i>Medlemsliste for Elevforeningen</i>	46